

Takurda-o Markus

Rem-se r̄o n-me à:

Takan-de un Ma-to m-Rerem 1:1-13

Seṅge-m Yeso n-me un hun-ne ye o-Gariri 1:14—9:50

Cir-mo o-Gariri ha-mo o-Urusharima 10:1-52

Ho-ut ta'voor-to ur-kom yow yow o-Urusharima ne 11:1
—15:47

Ine-m Yeso ut-marimar 16:1-8

Rwuun-mo un Wan-Koyan cas un da-mo un wu n-ton
ne un ine-mo un ne ut-marimar 16:9-20

Yohana Wa-m-Yo'os un hun-ne m-ho

(Mati 3:1-12; Ruka 3:1-18; Yoha 1:19-28)

¹ Ma-to m-Rerem to ka, to ma Yeso Kiristi, *Wà-wu Shir.
Hogu no bo ka Ma-to m-Rerem to Shir to takne à.

² Cin n-ga ne wu ken net-wu, wan-Rwor un Ma-to Shir,
jin-de un wu Ishaya. Wu gene rii-yo Shir zee yo he m-kor
un co à. Wu zeeḡ,

“Gwot Shir a tomon wan-tom o un wu be-de un hun-ne.

Wua tomsune wan-tom, wu zongsuté hun-ne
remen haan-mo un Wà-wu Shir.”†

³ “Hun-ne a hoge cor-o un ka wan-tom-wu o-kot.

Wu ro ye m-zee, ‘Yawe no roon.

Ja'asu no wu hur-ur no.

No zonge remen haan-mo un wu.’ ‡

⁴ Ka bo-o takne hond hond bo Ishaya gene à. Ka net-
wu a m-zee Yohana Wa-m-Yo'os un hun-ne m-ho, hun-
ne hoguru cor-o un wu o-kot. Wu ro ye m-zee, “Es no a

* B̄or-o gaan:1 1:1 W̄u Shir daagne à. † B̄or-o gaan:2 1:2 Hyen komo:

Mara 3:1. ‡ B̄or-o gaan:3 1:3 Hyen komo: Isha 40:3 (ut-Girik).

yo'os nō n-me m-ho. Ye esse a yo'oste ye n-me m-ho à, ye kutute ye ho'oste ba'as-to un ye o ka to ye nome Shir à. Ye muunte be-de un wu. Wu soks ba'as-to un ye.”⁵ Yan-dak-o o-Judiya ye ma'asuru m-rwuun deen be-de un wu, kap un yan-dak-o o-Urusharima ne. Ye ro m-rwor un ba'as-to un ye. Wu ro ye m-yo'os n-me un Roog-o o-Joda.⁶ Yohana ro un cop-o o-gund ne, o un can-se o-dorom. Wu ro un hap-yo o-ka ne un byon gego. Rii-yo m-re yo un wu, yege-'e ye un so ne ye o-kot.[§] ⁷ Wu ro ye m-rure un Ma-to Shir. Wu ro m-zee, “Wu ken wu roon un jim un de wu jiishe me à. Me bo'os us un ka'ante-to un wu á. ⁸ Me un hi un de, m-ho mo me nō m-yo'os, amba wu ne, un Kukt-o Shir wu he nō m-yo'os.”

A yo'oste Yeso n-te m-ho

(Mati 3:13—4:11; Ruka 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Yohana ro un yo'os un hun-ne. Yeso rwuunuru bo-o o-Nazaret un dak-o o-Gariri. Yohana yo'osuru wu un Roog-o o-Joda. ¹⁰ Yeso ro m-rwuun n-me m-ho, ba un naas o-da, wu hyanuru a m-tiks ut-ke'ente n-Ton o shir. Kukt-o Shir ro m-kergene untun sha-mo o-gorop, o ciruru be-de un wu. ¹¹ A hoguru cor n-Ton o Shir. O ro m-zee, “Wo ro Wa re, wu me m-con à. Me o-zak un wo ne deen.”*

Wa-ut-raks megerte Yeso

(Mati 3:13—4:11; Ruka 3:21-22; 4:1-13)

¹² Un ra-o Kukt-o Shir cirute be-ur Yeso à. Kukt-o Shir kuturu wu, wu ru o-kot. ¹³ Wu ma'asuru kane ut-ho kwooz-ut yoor [40]. Ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot ro wu ut-meger ko wu nom ur-ba'as be-de Shir à. Yeso ro be-de nem ro à, yan-tom-ye Shir ye ro wu m-gu.

§ Bor-o gaan:6 1:6 Hyen komo: 2Gwm 1:8. * Bor-o gaan:11 1:11 Hyen komo: Taka 22:2; Bong 2:7; Isha 42:1; Mati 3:17; 12:18; Mark 9:7; Ruka 3:22.

*Yeso cirig daag
un yan-neke-mo un wu*

(Mati 4:12-22; Ruka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ De ken ho-de, a tuwturu Yohana un kur-o m-ke'et. Bo a tuwte wu un kur-o m-ke'et à, a rewuru ut-ho hiin ká da-de, Yeso cowuru n-me un dak-o o-Gariri. Wu doruru ka dak-o, wu ro un rure un hun-ne Ma-to m-Rerem to Shir. ¹⁵ Wu ro m-zee, “Ho-de un ko-Gwomo Shir wosonte, de wu hette m-rwuun un gwomo-to un wu ne à. Ho'os no ba'as-ut no, no muun, no kon wu. No dek Ma-to m-Rerem to Shir to a no m-rure à.”†

¹⁶ De ken ho-de, wu ro un dore un riib-o un Mar-o o-Gariri. Wu hyanuru ye ken yan-ship un jan-ye nen yoor. Jin-to un ye Simon un Andarawus heno un wu. Ye ro un neks ut-yo n-me o-mar. ¹⁷ Yeso zeeru ye, “Dond no me, man muut no yan-neke-m re remen no hantuté hun-ne ye dorute cow-yo Shir.” ¹⁸ Bo Simon ne hogute ma-to un wu à, ye ho'osuru yo-to un ye hor-m-hor. Ye arguru wu m-dore.

¹⁹ Bo ye dorute wu à, ye arguru un co hiin. Wu dooru m-hyan un ye ken yan-ship un jan-ye. Jin-to un ye Yakubu un Yohana, yakar Zebedi. Ye ro n-me o-hat. Ye ro un ja'as-de ut-yo. ²⁰ Bo Yeso hyente ye à, wu zeeru ye haan ye dore wu. Ba un naas o-da, ye yaguru tat un ye (Zebedi) n-me o-hat mosse un ya-ur-guwus ne. Ye arguru wu m-dore.

*Yeso ruutte ko-ya-ut-kot
(Ruka 4:31-37)*

²¹ Yeso un yan-neke-mo un wu ne cowuru bo-o o-Kapanahum. Bo Ho-de ur-Wuwe woonte à, Yeso cowuru un kuke-o un yoos un Ma-to Shir. Wu yoosuru ye kane. ²² Ye bopuru o-nu un yoos-de un wu, remen wu yoosute ye untun ko-gwomo. De nom untun de un yan-Yoos-de

† Bor-o gaan:15 1:15 Hyen komo: Mati 3:2.

un karamsa-o Mosa á. De ma un ye, yoos-de rott m-'wons á. †

²³ Ye kané un kuke-o un yoos un Ma-to Shir, wu ken net-wu ro kon wu ko-ya-ut-kot da'e ur-hi à. Ba un naas o-da wu sherguru us-kan. ²⁴ Wu zeeru, “¿Ya mosse te un wo ne, wo Yeso ko-ya-o-Nazaret? ¿Wo un haan te o m-sabarse? Te nepste wo, Wo ro ko-wan-ba-m-kukop wu Shir!”

²⁵ Bo ka net-wu zette kaane à, Yeso hurguru ko-ya-ut-kot ut-gaag. Wu zeeru wu, “Res no, no ru un hi-de un wu!”

²⁶ Bo ka ko-ya-ut-kot-wu hogute ma-ut Yeso à, wu soru ka net-wu n-dak. Ka net-wu taknuru us-zap. Ka da-de ne, wu sherguru us-kan, ko-ya-ut-kot ruuru un hi-de un wu.

²⁷ Kap o un hun-ne ye ro kané à, ye hyanuru hyat-to takne à. Ye ma'asuru un cot-se un hi un de un ye. Ye zee, “¿A'a, yan yo ne kaane? Yoos-de un wu ro un hon. Ma-to un wu ro m-'wons ne, har ya-ut-kot ro un m-nom o-dorotte un ma-to un wu ne.” ²⁸ Bo un kaane, Yeso ruuru ur-jin hor-m-hor un kap hon un dak-o o-Gariri.

Yeso taasute ko-moon Simon gom

(Mati 8:14-17; Ruka 4:38-41)

²⁹ Yeso un yan-neke-mo un wu ne, mosse un Yakubu un Yohana ne rwunuru un kuke-o un yoos un Ma-to Shir. Bo wu rwunte à, wu cowuru un den-o Simon ne un Andarawus. ³⁰ Ko-moon Simon ro domb. Wur-o dengute wu o-ra. Bo Yeso tuwte ka hur-o à, ba m-naas o-da, ye ruru wu ma-to un wur-o un wu. ³¹ Bo Yeso hogute à, Yeso hyogburu be-de un wu. Yeso bopuru wu o-kom. Yeso 'yonsuru wu. Gom arguru m-ta, har wu regturu Yeso ne un or un wu ne ne.

Yeso taaste gom-se un hun-ne deen

(Mati 8:14-17; Ruka 4:38-41)

† Bor-o gaan:22 1:22 Hyen komo: Mati 7:28-29.

³² Bò ho-ur hebute à, hun-ne ma'asuru Yeso un dekre un ya-us-gom, kap un ye ya-ut-kot da'e ur-hi ne à. ³³ Ya-o-bò morguru un ish ye hyenet. ³⁴ Wu taasuru ya-us-gom deen ko wu ke un gon gom-o un wu ne. Wu ruuturu ya-ut-kot deen. Wu yage ya-ut-kot ye teperte á, remen ye nepste wu ro Wà-wu Shir.

*Yeso rworog Ma-to Shir un dak-o o-Gariri
(Ruka 4:42-44)*

³⁵ Un kan-o o-kiit, cin ba ish-o un gas. Yeso inuru. Wu cowuru o-kot be-de ba un net. Kane Yeso kone Shir. ³⁶ Bò wu ruute kane à, Simon ne un or un wu ne ye rwuunuru Yeso o-hoob. ³⁷ Bò ye hyente wu à, ye zeeru wu, “Kowan wu ro wo o-hoob.”

³⁸ Wu zeeru ye, “A cuw no un bo-to ro o-co à, um rurut Ma-to Shir kane tomso. O rwo'e um haante.” ³⁹ Yeso komuru dore un hon un dak-o o-Gariri kap, wu ro un ko'ot un Ma-to Shir un kuke-to un yoos un Ma-to Shir. Wu ruuturu ya-ut-kot un hi-to un hun-ne. §

*Yeso taasute ko-cim, cim-to un wu
(Mati 8:1-4; Ruka 5:12-16)*

⁴⁰ De ken ho-de, wu ken ko-cim-wu haanuru us-kon be-ur Yeso. Wu kwukturu un her-o Yeso. Wu zeeru Yeso, “Urege o conog, wo hoks me m-taase un gom re.”

⁴¹ Yeso hoguru 'won-de un wu, Yeso tabburu o-kom, wu ci'uru ka ko-cim-wu, Yeso zeeru wu, “Um conog, ka cim-to te.” ⁴² Yeso ro ut-ma, cim-ut taaru ka net-wu ba un naas o-da. Wur-o un wu warguru por por.

⁴³ Yeso nakuru wu ut-to, ka da-de Yeso yagu wu aragte. ⁴⁴ Yeso zeeru wu, “Wo jar o rur rii-yo kore á. Amba neke o kute wan-Cow un kon-se Shir hi un du bo a taasu wo ut-cim à. O sekeseke-to Mosa zee à. Ka bo-o hun-ne he

§ Bor-o gaan:39 1:39 Hyen komo: Mati 4:23; 9:35.

m-nap unze a taasutu w̄o ut-cim.”* ⁴⁵ Amba ka net-wu ruuru, wu taknu rwor un ka ma-to ko kene. Wu ma'asuru m-rure un hun-ne rii-yo nome à. B̄o a taase wu cim-to un wu à, har Yeso wu do hoks m-cow o-b̄o a hyenet wu á. Amba wu she'etunuru reeno o-kot. Hun-ne ye un ko kene ye ma'asuru m-ha be-de un wu.

B̄or-us yoor

Yeso 'yonste ko-ryam

(Mati 9:1-8; Ruka 5:17-26)

¹ B̄o ho-ut doote à, Yeso muunuru komo bo-o o-Kapanahum. Hun-ne hoguru wu muunte o-hur. ² B̄o ye hogute à, ye morguru deen be-de wu comse à. A un kum be-de un hw̄o o-na á, remen moor-to un hun-ne. N-me n-do ne hun-ne shiiste. Wu ro ye m-rure un Ma-to Shir. ³ Ye ken ye dooru m-nekne un ko-ryam ne. Nen nass-ye dekne wu n-te o-kerem. ⁴ Amba remen moor-to un hun-ne, ye kum be-de m-cow ye woot be-ur Yeso á. B̄o ye hyente kaane à, ye daaru n-ton ur-doob, ye pyaaru ur-hek n-ton be-de Yeso ro à. B̄o ye pyeete ur-hek à, ye tuwturu ko-ryam n-me o-kerem ne o wu rotte domb à. ⁵ B̄o Yeso hyente rii-yo ye nome à, wu napuru unze ye shereg un wu. Wu zeeru ko-ryam, “Nay re, um sokste ba'as-ut ru.”

⁶ To, ye ken yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ye ro kane tara. B̄o ye hogute ma-to Yeso zee ko-ryam à, ye zeeru un hur-de un ye, ⁷ “¿Ya hante ka net-wu zeet kaane? Wu yo'ogte Shir. Wan wu bo'ose sokse un hun-ne ba'as-to un ye se Shir un hon-de un wu.”

⁸ Ba un naas o-da, Yeso napuru barag-se un ye kap un kut-o un wu. Wu zeeru ye, “¿Remen yan o notte us-barag kaane un hur un no? ⁹ ¿Ya jiishe, a zee ko-ryam ‘A soksutu

* B̄or-o gaan:44 1:44 Hyen komo: Rewi 14:1-32.

wò ba'as-ut ru,' kò a zee wù, 'Ine ge, o mos kerem-o ru, o arag jo'?" ¹⁰ Yeso dooru ye m-zee, "To, yage um kutu no, no nept unze me Wà-wù un net ro m-'wons ne, me bo'ose sokse un hun-ne ba'as-to un ye." ¹¹ Bò wù zette kaane à, wù zeeru ko-ryam, "Ine ge, o mos kerem-o ru, o arag jo." ¹² Ka net-wù inuru ge, wù mossuru kerem-o un wù. Wù ruuru un yish-ye un hun-ne har ye bopuru nu. Ye sekemsuru Shir ur-bongon ur-bongon. Ye zeeru, "Wuuu, te wet m-hyan kaane á."

Yeso ak Rewi

(Mati 9:9-13; Ruka 5:27-32)

¹³ De ken ho-de, Yeso dooru m-ru n-riib o o-mar. Hun-ne ma'asuru m-morge be-de un wù. Wù zeeru ye m-yoose. ¹⁴ Bò wù komte ye m-yoose à, wù inuru wù arguru un co. Wù hyanuru wù ken net-wù jin-de un wù Rewi (wà Arupayes). Wù ro tara m-senge un kuke-o atte un goks un hwor-ye un tar à. Yeso zeeru wù, "Dond me." Wù inuru, wù doruru Yeso.

¹⁵ Ka da-de, komo Yeso haanuru un hur-o Rewi un yan-neke-mo un wù ne. Ye ro un re un rii-yo m-re un yan-goks un hwor-ye un tar ne un ya-ut-ba'as ne. Gon ka hun-ne ye, ye ro un dore un Yeso ut-moor ne. ¹⁶ Yan-Yoos-de un karamsa-o MosaParisa-ne, ye hyanuru wù ro m-re un rii-yo m-re be-ur gaan un ya-ut-ba'as ne un yan-goks un hwor-ye un tar ne. Ye cituru yan-neke-mo un wù. Ye zeeru, "¿Remen yan o ne wù rotte un re un rii-yo m-re mosse un yan-goks un hwor-ye un tar ne un ya-ut-ba'as ne?"

¹⁷ Bò Yeso hogute kaane à, wù zeeru ye, "Ye ro ba un gom à ye un hoob-o un ko-ya-us-baat á, amba ya-us-gom. Me un haan remen kashi un hun-ne á. Me un haan remen ya-ut-ba'as."

*Ma-tō o-swōot**(Mati 9:14-17; Ruka 5:33-39)*

¹⁸ De ken hō-de, yan-neke-m Yohana Wa-m-Yo'os un hun-ne m-hō ye rō o-swōot. Parisa-ne ye rō m-nom kaane tomso. Ye ken hun-ne ye haanuru be-ur Yeso, ye cituru wu, “¿Re nome yan-neke-m Yohana un yan-neke-mō un Parisa-ne rotte m-nom o-swōot remen Shir, amba ye ma ru rō m-nom á?”

¹⁹ Yeso shasuru ye un sha-mō ut-ma, wu zeeru, “Tō, ¿a nome kaane? ¿Wa-ur-ge un nay-ne ye un wu ne ye yage re un rii-yo m-re mosse un wu ne? Ay, a nome kaane á.
²⁰ Se de hō-de a he m-dek un ka wa-ur-ge-wu à, ka hō-de o ye he m-yage un re un rii-yo m-re.”

²¹ Yeso zeeru, “Magund-ur ut a de m-dap be-de un gund-o pu-o á. ¿A mosse ur-ut ur-pu-de ne? Pu-de-ur a yiish ur-ut kyaar, har arag-mō n-ga. ²² Komo yatt-wu he wuus m-ke m-pu mō un tur-o o-ka o-ut á, remen mō pu'e mōa caat tur-o o-ka. Ka ke-mō ukse, komo ka tur-o o-ka o naase. Remen kaane, a duus ke-m pu-mō un tur-o o-ka o-pu o.”

*Hō-de ur-Wuwe**(Mati 12:1-8; Ruka 6:1-5)*

²³ De ken hō-de ne, Hō-de ur-Wuwe, Yeso ro m-arag un cōw n-tete o un kat-o un hyo. Ye rō ur-hew, yan-neke-mō un wu ye taknu m-jet un rop-tō un hyo.* ²⁴ Parisa-ne hyanuru. Bō ye hyente à, ye zeeru Yeso, “A'a, ¿re nome notte m-jet un rop-tō un hyo Hō-de ur-Wuwe? ¿Hō-de Mosa zette a nom m-senge un de á?”

²⁵ Yeso zeeru ye, “¿No wet m-karante rii-yo Dawuda nome á? ¿Da-o wu hoge mer à, wu un or un wu ne à? Baks no. ²⁶ Da-o Abiyata ro'e ko-Gwomo-wu un kon-se Shir à,

* Bor-us yoor:23 2:23 Hyen komo: Kara 23:25.

Dawuda ro m-neke un or un wu ne ne. Wu cowuru Depi-o Shir.† Wu 'wossuru ga-to a esse remen Shir à, to udepe net re á se yan-Cow un kon-se Shir, Dawuda reeru to har wu ya'uru or un wu ne.”‡§

²⁷ Ka da-de, Yeso zeeru ye, “Shir nomog Ho-de ur-Wuwe, wu nom de remen a waragte guw-ne ye un de á. Wu nomog ka ho-de, remen wu guut na. ²⁸ Tomso ne, Wà-wu un net, wu ro ko-gwomo-wu bo'ose daag un rii-yo a he m-nom un ka Ho-de ur-Wuwe de à.”

Bor-us tet

Wan-kom-o margan

(Mati 12:9-14; Ruka 6:6-11)

¹ De ken ho-de, Ho-de ur-Wuwe, Yeso dooru m-cow un kuke-o un yoos un Ma-to Shir. Wu hyanuru wu ken net-wu kane wan-kom-o margan. ² To, ye ken hun-ne ye ro kane ye conog ye shipk Yeso ur-ba'as. Ye ma'asuru Yeso un tuwe un yish ko wua taas wu ka gom-o o-kom à. Ye dek unze Yeso dosse wu ka gom-o Ho-de ur-Wuwe, ye ship Yeso o ka be-de ur-ba'as. Ye kumug o ka cow-yo ye hette wu m-heet be-de un piish ut-ma à. ³ Yeso zeeru wan-kom-o margan, “Hyokne o ine ge un co-o un kowan.”

⁴ Ka da-de ne, wu cituru hun-ne, “¿Ya karamsa-o Mosa zee a he m-nom Ho-de ur-Wuwe? ¿A nom rii yo-yo, ko o-so-yo? ¿A gu net a doote wu ut-ho, ko de a ho wu?” Ye resuru tek.

⁵ Wu gwoturu ye gwot-o us-ryaab. Men-ut naasute wu remen cikt-de un ye. Ka da-de, wu zeeru ka net-wu, “Neks kom-o ru.” Wu neksuru kom-o un wu. Gom taaru. ⁶ Ba un

† Bor-us yoor:26 2:26 ut-Girik: Hur-o Shir. ‡ Bor-us yoor:26 2:26 Hyen komo: Rewi 24:9. § Bor-us yoor:26 2:25-26 Hyen komo: 1Sam 21:1-6.

naas o-da Parisa-ne ruuru, ye gamuru ut-hi un hun-ne ko-Gwomo Here ne ye wu rotte ut-tuw à. Ye hooburu o-cow ye hoot Yeso.

Hun-ne morgute n-riib o-mar

⁷⁻⁸ Yeso inuru mosse un yan-neke-mo un wu ne. Ye haaru n-riib o o-mar. Moor-to un hun-ne deen un dak-o o-Gariri ye doruru wu, har yan-dak-o o-Judiya, un yan-bo-o o-Urusharima ne, dak-o o-Idumiya, un hun-ne ne ye un jit-de un Roog-o o-Joda, raag-o o-Taya o-Sidon ne. Hono o-dak ye haanuru be-de un wu. Ye hogusute kap rem-se wu ro m-nom à. ⁹ Bo ye morgute à, Yeso zeeru yan-neke-mo un wu ye essu wu hat-o rek-o, taase moor-to un hun-ne megumse wu. ¹⁰ Wu be'esute wu taasute ya-us-gom deen gom-se un ye, har kap ya-us-gom ye ro m-mond be-de un wu ye ci'it wu.* ¹¹ Da-o ye ya-ut-kot da'e ur-hi à, hyane Yeso à, ye kwukturu un co-o un wu. Ye zeeru uskan, “Wo wu Wà-wu Shir.” ¹² Wu kangsuru ye, ye yage wu m-rwuunte kaane.

*Yan-neke-m Yeso nen op un yoor
(Mati 10:1-4; Ruka 6:12-16)*

¹³ Yeso daaguru ye ken yan-neke-mo un wu ye, ye neke, ye deet o-haag un wu ne, yan-neke-mo un wu argu m-ha. ¹⁴⁻¹⁵ Wu daaguru nen op un yoor, wu eguru ye ur-jin yan-Tom ye un wu. Ye ma'aste m-neke un wu ne, ye kotuté hun-ne Ma-to Shir, ye kumut 'wons-mo un ruut un ya-ut-kot un hi-to un hun-ne. ¹⁶⁻¹⁹ Jin-to un ye to ka, nen op un yoor-ye wu daage à:

Simon (wu Yeso ru'e ur-jin Bitrus à),
Yakubu (wà Zebedi),

* Bor-us tet:10 3:9-10 Hyen komo: Mark 4:1; Ruka 5:1-3.

̄un heno ̄un wu Yohana (ye wu ru'e ̄ur-jin yakar
 Buwanajis à, yakar-ye ̄ut-dàkàr), tomso
 Andarawus, ̄un
 Pirip,
 Bataromi, ̄un
 Matiyos,
 Tomas,
 Yakubu (wà Arupayes), ̄un
 Taddiyus, ̄un
 Simon (ya o-Kan'ana), tomso
 Yahudas Iskariyoti wu (wu ya'ase Yeso ̄un kom-to ̄un
 ya-̄ut-yage à).

Yeso ̄un Beruzabur

(ko-Gwomo-wu ̄un ya-̄ut-kot ne)

(Mati 12:22-32; Ruka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ka da-de, Yeso cowuru o ken hur-o, komo moor-to ̄un hun-ne dooru m-go'one be-de ̄un wu, har wu kum da-o ̄un re ̄un rii-yo m-re ̄un yan-neke-mo ̄un wu ne á. ²¹ Da-o or ̄un wu ne hoge kaane à, ye ruuru ye b̄upt wu. Ye ̄un nom kaane remen ye ken hun-ne ye ro m-zee, “Wu ro kus kus.”

²² Yan-Yoos-de ̄un karamsa-o Mosa ye kergene bo-o o-Urusharima à, ye zeeru, “Ko-Gwomo-wu ̄un ya-̄ut-kot daag wu ̄ur-hi. ̄Un beeb-de ̄un ko-Gwomo-wu ̄un ya-̄ut-kot† o wu rotte ̄un ruut ̄un ya-̄ut-kot.”‡

²³ Bo Yeso hogute ma-to ̄un ye à, wu agnuru ye be-de ̄un wu. Ka da-de ne, wu cituru ye. Wu zeeru, “¿Re o ne ko-Gwomo-wu ̄un ya-̄ut-kot he ruut ̄un hi ̄un de ̄un wu?” Bo wu citte ye kaane à, wu taknu ye m-yoose ̄un sha-mo ̄ut-ma. ²⁴ Wu zeeru, “Urege hun-ne ye ̄un o ken dak-o wongute ye ro ̄ur-gun kur-̄ut ̄ut-kur ̄un hi ̄un de ̄un ye, cakru-mo ka dak-o hette. ²⁵ Kaane o, hun-ne ye ̄un o ken

† B̄or-̄us tet:22 3:22 ̄ut-Girik: Beruzabur. ‡ B̄or-̄us tet:22 3:22 Hyen komo: Mati 9:34; 10:25.

hur-o, ye wonge kur-ut ut-kur. Ye ma'asuru m-dum un hi un de un ye, caage-mo ka, ka hur-o hette. ²⁶ Gwomo-to un ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot komo, to wonge kur-ut ut-kur, to ro m-dum, jesse-mo, to he'e. ²⁷ Yatt-wu he m-cow un hur-o un ko-beeb-wu kuuste saw-to un wu á, se wu shipste wu ur-takan. Wu geka da-de ne, wu cakarsute hur-o un wu. ²⁸ Nip-o me no m-rure, Shir a sokse hun-ne kap ba'as-to ye nome wu à, o-yo'og ne o ye nome wu à, ²⁹ amba wu yo'oge Kukt-o Shir à, a sokse ka net-wu ba'as-de un wu á. Ka ba'as-de dea she'et be-de un wu ko o ke da-o.”§

³⁰ Yeso un rwor kaane, remen ye zeeg, “Ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot daag wu ur-hi.”

*Inu Yeso un hen-ne Yeso ne
(Mati 12:46-50; Ruka 8:19-21)*

³¹⁻³² Hun-ne ut-moor ne ro tara tara. Yeso ro n-tete o un ye. Wu ro ye ut-ma, inu un wu woonuru un hen-ne ye un wu ne. Ye esuru n-do. Ye tomuru wu ruuun wu nom ut-ma un ye ne. Wu ken wu zeeru wu, “Inu ru wu ka un hen-ne ru ne n-do. Ye ro un hoob-o ru.”

³³ Wu shasuru ye, wu zeeru, “¿Wan wu ne ro inu re un hen-ne re ne?”

³⁴ Wu gutruru hun-ne ye hwo wu n-tete o un ye à. Wu zeeru, “Inu re wu ka un hen-ne re ne. ³⁵ Wu nome rii-yo Shir cone à, campo, ko ne'a, wu ro heno re, wu ro komo inu re.”

Bor-us nass

*Wan-kap un go
(Mati 13:1-9; Ruka 8:4-8)*

¹ Yeso inuru eso, wu ruuru n-riib o o-mar, komo wu taknu yoose un hun-ne. Ye morguru deen be-de un wu.

§ Bor-us tet:29 3:29 Hyen komo: Ruka 12:10.

Bō ye mōrge deen à, wū cōwūru o-hat wū she'etūru n-me un o n-te o-mar. Hun-ne rō o-zang n-riib o o-mar.* ² Wū yoosuru ye ūs-rem ut-moor ne un sha-mō ut-ma. ³ Wū zeeru, “Raks nō, nō hogute ma-to um he nō m-rure à. Wū ken net-wū ruug o-pup kap un go. ⁴ Wū rō un kap un go, ye ken go-ye he'enuru n-riib n-cow. Yege-no haanuru, ye corogsuru ye. ⁵ Ye ken go-ye he'enuru be-de ut-ta'ar be-de un ba m-hu deen. Ba un naas o-da, ye poturu remen dak-o rott ūr-dūw kané á. ⁶ Da-o hō-ūr dakne à, ye kakuru, remen geer-se un ye cōw n-dak á. ⁷ Ye ken go-ye he'enuru be-de yokor-ūs rō à. Ye poturu, ye bō'osuru. Yokor-ūs tupnuru, se megumsuru ye, ye hōge m-sok har ye dukt ūr-bon ne á. ⁸ Ye ken go-ye he'enuru be-de ut-wuur. Ye poturu. Ye bō'osuru ūr-bon ne. Ye dukuru. Ye nomuru ya'ane. Ye ken ye ūr-kwooz un op [30]. Ye ken ye kwooz-ut tet [60] kō kwooz-ut taan [100].”

⁹ Ka da-de, Yeso zeeru ye, “Kap wū rō ut-to ne to m-hoge à, wū hōge.”

*Rii-yo hante riig-mō un
sha-mō ut-ma à*

(Mati 13:10-17; Ruka 8:9-10)

¹⁰ Da-o hōr-o, Yeso rō un hōn-de un wū. Ka op un yoor-ye, yan-neke-mō un wū, un ye ken ye ne, ye haaru be-de un wū ye hwooru wū n-tete. Ye cituru wū yo ka sha-mō ut-ma to rō à. ¹¹ Wū zeeru ye, “Nō ye ya'ase Shir hur-ūr nō à, nō ye Shir ya'e nō nept ma-to un gwomo-to un wū. Ye ya'ase Shir hur-de un ye á, ye a m-yoose un sha-mō ut-ma.

¹² Remen a shoosté Ma-to Shir:

“‘Yea hyen yo me m-nom à

amba yea hoks m-nap un yo me m-nom á.

Yea hōge yo me m-zee à, amba yea nep á;

* Bōr-ūs nass:1 4:1 Hyen komo: Ruka 5:1-3.

taasu ye waktunē be-de Shir a soksute ye ut-ba'as.
”†

Bō ma-tō un ka wan-kap un gō wū rō à
(Mati 13:18-23; Ruka 8:11-15)

¹³ Ka da-de, Yeso zeeru ye, “Urege nō nap ka sha-mō ut-ma tō á, nōa nep o ka sha-mō ut-ma tō kusse á. ¹⁴ Ka wan-kap un gō wū, Ma-tō Shir tō wū rō m-kap. ¹⁵ Ye ka go-ye ye he'ene n-riib un cōw à, no corogsuru ye, sha-mō un ka hun-ne ye mō ka, ye a rure Ma-tō Shir à. Ye hogusse, ba un naas o-da, ko-Gwōmo-wū un ya-ut-kot wōonuru, wū deksuru tō. ¹⁶ Kaane o tomso, ka go-ye, ye a kape n-te ut-ta'ar à, sha-mō un ka hun-ne ye mō ka, ye hoge Ma-tō Shir à. Ba un naas o-da, ye goksuru tō o-zak o-zak. ¹⁷ Amba ye ess tō ur-hur á. Bō ye she'ette hiin à, ye ho'osuru tō. Yo ka un kor remen koob-ur bok ye, komo hun-ne suutu ye us-cenene unze ye gokste Ma-tō Shir, ye hoks gaag ut-men á. ¹⁸ Ka go-ye, he'ene n-te un yokor à, ye rō ka ye hoge Ma-tō Shir à. ¹⁹ Amba hoob-o un rii-yo un hōno o-dak yo rwo'uru ye un co. A rō ye m-raks un gop-de un hoob-o o-kwum. Komo un gop-de un se ken rem-se, se naasuru Ma-tō Shir un hur-de un ye. Remen kaane, se wenuru m-duk. ²⁰ Ka go-ye, ye a go'e be-de ut-wuur à, ye rō ka ye hoge Ma-tō Shir à, har tō she'eturu un hur-de un ye, tō nomuru ur-bon be-de un ye. Un hur-de un wū ken wū, ya wū rō untun ka go-yo yo rō m-kum un ya'ane ur-kwooz un op [30] à. Un hur-de un wū ken wū komo yo rō m-kum kwooz-ut tet [60]. Un hur-de un wū ken wū, yo rō m-kum kwooz-ut taan [100].”

Sha-mō un ma-tō ur-pitirra
(Ruka 8:16-18)

† Bor-us nass:12 4:12 Hyen komo: Isha 6:9-10 (ut-Girik).

²¹ Ka da-de, Yeso cituru ye, “¿A un daps ur-pitirra remen a hokte de o-shaar? ¿Ko un kus-o o-kwuur? Ay, amba remen a sekt de n-ton be-de a he m-hyan à. ‡ ²² Bo un rii-yo ro wukusse à, rwuun-mo yo he'e cas cas. § ²³ Kap wu ro ut-to ne to m-hoge à, wu hoge.”

²⁴ Yeso dooru ye m-rure ut-ma. Wu zeeru, “Baks no yo no hoge à ur-bon ne. Kok-de o mesute wu ken wu à de a hette wo m-me'esse, har a doo wo.* ²⁵ Ko-wan-rii, wu a m-do'e. Wu rotte ne á, ko ya o-rii-yo yo wu rotte hiin à, a rumus yo, a yage wu ut-kom m-zar.” †

Sha-mo un ma-to un go-ye potne à

²⁶ Yeso dooru ye un rure ut-ma. Wu zeeru, “Gwomo-to Shir ya to ro untun ko-ya-tom wu kape go un kat-o un wu à. ²⁷ A rewuru ut-ho, go poturu, ye bo'osuru, wu nap bo takne á. ²⁸ O-dak un hi un de un o, o ro m-'ya rii-yo mre. Poton-mo ro ur-takan. Ye pote, ye dukuru. Ujime ye nomuru ya'ane. ²⁹ Da-o kat-o nense, wu tomuru ya-m-ce un kunt-de m-ce ne remen kat-o wooste m-ce.” ‡

*Sha-mo un ma-to
un ya'ane-yo o-mosta*

(Mati 13:31-32,34; Ruka 13:18-19)

³⁰ Yeso zeeru ye, “¿Un yaane um hette m-hongse Gwomo-to Shir? ¿Ya un ma-to ne um hette m-rwunte un sha-mo un to? ³¹ Gwomo-to un wu to ro untun ya'ane-yo o-mosta yo a go'e n-dak à. Ko de nomte yo jiište ya'ane kap us-rek à. ³² Yo jiishuru kap o un gugooq-o, a go'e n-me

‡ Bør-ūs nass:21 4:21 Hyen komo: Mati 5:15; Ruka 11:33. § Bør-ūs nass:22 4:22 Hyen komo: Mati 10:26; Ruka 12:2. * Bør-ūs nass:24 4:24 Hyen komo: Mati 7:2; Ruka 6:38. † Bør-ūs nass:25 4:25 Hyen komo: Mati 13:12; 25:29; Ruka 19:26. ‡ Bør-ūs nass:29 4:29 Hyen komo: Jowe 3:13.

o-wak à. Yo nomuru caari-se us-jet, har no ro m-cire un se ye ce ut-kur.”

³³ Un sha-mo ut-ma deen gon to ka, Yeso rure ye Ma-to Shir hond hond bo ye he hoks m-nap à. ³⁴ Wu ruru ye rii á, se de un sha-mo ut-ma ne. Amba pakse o, wu ro un rwunte un yan-neke-mo un wu koyan.

Yeso reste m-yo m-ho ne

(Mati 8:23-27; Ruka 8:22-25)

³⁵ Ka da-de ne m-rim, Yeso zeeru yan-neke-mo un wu, “Haan a pes no jit-de o-mar.” ³⁶ Yan-neke-mo un wu ye yagnuru hun-ne, ut-moor ne ye cowuru o-hat be-de Yeso ro à. Ye nekuru. To ken hat-to ro kon tomso ne ut-rek-to. ³⁷ Ye ro m-neke, caari-mo m-yo taknuru. Ho-m ro m-tam o-hat. Mo ro m-he'ebe n-me har mo un he de m-shoos o-hat. ³⁸ Yeso ro m-rew n-me o-hat so ur-tur un jim. Hi-de un wu ro russe un rii-o atte un rus ur-hi à. Ye 'yonsuru wu. Ye zeeru wu, “Wa-ur-Yoos, ashi! ¿Wo was á? Te ka he m-sabarse!”

³⁹ Ka da-de, wu inuru m-rew, wu hururu m-yo ut-gaag. Wu zeeru o-mar, “Res temb.” Yo-m resuru tek. Mar-o resuru temb.

⁴⁰ Wu zeeru ye, “¿Yan yo hante notte un hoge o-gyer? ¿Har m-moka no sher be-de Shir á?”

⁴¹ Ye hoguru o-gyer deen. Ye zeeru hi un de un ye, “Wuuu, ¿Ya un gon net-wu kaane wu yo-m ro wu o-dorotte m-ho ne?”

Bor-us taan

Taas un gom-o un

wu ya-ut-kot da'e ur-hi à

(Mati 8:28-34; Ruka 8:26-39)

¹ Yeso un yan-neke-mo un wu ne pasuru de ka jit-de o-mar de, un dak-o o-Garasa. ² Da-o Yeso ru'e o-hat à, ba un

naas o-da, wu ken net-wu ro kon wu ko-ya-ut-kot da'e ur-hi à. Wu rwuunuru be-de us-saag, wu go'onute un Yeso ne. ³ Wu ro m-ma'as m-she'et un pak-to ut-ta'ar be-de a m-jok ut-u à. Wu ro m-gege á ko ut-kwom. ⁴ Ko a gegurse na-se un wu ut-kom ne ut-kwom ut-kwom, wu jetemse to war war. Yatt-wu ro wu m-hoks m-gaag á. ⁵ Ko de ke da-de, m-tet m-how ne, wu ro n-te un saag-se un pak-to ut-ta'ar, n-ton ut-haag. Wu ma'asuru us-kan kan. Wu ro m-monomse un hi un de un wu ut-ta'ar ut-ta'ar.

⁶ Da-o wu hyambe Yeso à, wu kawuru Yeso o-rek. Wu woburu. Wu kwukturu un co Yeso. ⁷ Wu sherguru us-kan. Wu zeeru, "Yeso, Wà-wu Shir, n-ton, ¿ya da wo un me ne? Hakkure, um mossute wo un Shir ne, wo 'ya me ur-koob á!" ⁸ Wu un zee yo ka remen Yeso zeste ko-ya-ut-kot, "Ru no un hi-de un ka net-wu."

⁹ Bo ka net-wu konte Yeso à, Yeso cituru wu. Yeso zeeru wu, "¿Jin un du ro waane?"

Wu shasuru Yeso, " 'Timb,' me wu un hon-de á, te deen." ¹⁰ Wu konuru Yeso komo wu zeeru, "Yeso hakkure, taas o yen te un ka be-de."

¹¹ Un ka be-de ne, caari-o un kur-o un arede ro ut-re n-ton ur-haag. ¹² Ya-ut-kot konuru Yeso. Ye zeeru, "Yeso tuwut te be-de un arede yage te cuwut ye." ¹³ Yeso ya'uru ye o-cow. Ya-ut-kot ruuru be-de un ka net-wu, ye cowuru un hi-to un arede. Kur-o un arede dugu-us yoor [2,000]. Arede yirigburu o-mar. Bo ye yirigbute à, ye duuzburu n-me o-mar. Ho-m reeru ye kap.

¹⁴ Bo yan-gut-de un arede hyente rii-yo nome à, ye somuru us-rek, ha-mo un bo-o ro yow yow à. Ye runduru ya-o-bo un riib-se un o ne ka ma-to. Hun-ne rwuunuru, ye hyenet rii-yo kore à. ¹⁵ Ye haanuru be-ur Yeso, ye hyanuru wu ya-ut-kot ro daage ur-hi à. Wu ro tara un gund-o un wu ne hokke un weer-se un wu ne. Ye hoguru o-gyer. Ye

hyanag ut-hyat. ¹⁶ Komo ye hyane rii-yo kore ka net-wu ya-ut-kot da'e ur-hi à, un ka arede-ye ne un yish-ye un ye à, ye ruru hun-ne ye rwuune so o-bo à rii-yo kore à. ¹⁷ Ye taknu kon-us Yeso wu yaksu ye dak-o un ye.

¹⁸ Yeso ro m-cow o-hat wu yagute ka dak-o o ka. Ka net-wu ne wu ya-ut-kot ro daage ur-hi à konuru Yeso 'ye wu o-cow wu dorute wu. ¹⁹ Amba Yeso dek ma-to un wu á. Yeso zeeru, "Ji o-hur be-ur yan-yen-du du. O rure ye rem-se Wan-Koyan nomu wo à, un bo wu hyane 'won un du à." ²⁰ Ka net-wu arguru m-neke. Wu taknu rwor un ka ma-to un ka dak-o o a m-zee Bo-ut Op à. Wu ro m-rwor un ka rem-se ut-moor ne se Yeso nomu wu à. Hun-ne kap ye bopuru us-nu remen ye hogute rii-yo ut-hyat.

Yeso taasute nen yoor gom-se un ye
(Mati 9:18-26; Ruka 8:40-56)

²¹ Komo Yeso cowuru o-hat wu dooru m-pas un jit-de o-mar. Bo wu woobute à, hun-ne deen morguru be-de un wu n-riib o-mar. ²² Wu ken net-wu haanuru, jin-de un wu Jaros. Wan-gaan be-de un yan-co ye un kuke-o atte un yoos un Ma-to Shir à. Bo wu hyente Yeso à, wu kwukturu un co-o un wu. ²³ Wu gapursuru Yeso, wu zeeru, "Yeso, me ka haane be un du. Wa re wan-ne'a-wu ro un kom-to Shir. Um conog o he, o ci wu un kom-ut ru ko ka gom-o ro m-ta à, wu nom hoog." ²⁴ Yeso arguru wu m-dore. Ye arguru m-neke. Hun-ne deen doruru Yeso. Ye ro wu m-megemse.

²⁵ Wu ken ne'a-wu ro kon wu gom bope à, hak-us op us-yoor [12] hyo-m ro m-du un wur-o un wu. ²⁶ Wu swoog ur-koob deen un kom-to un ya-us-ba'at ut-moor ne. Bo un rem-se wu rotte un kom-to un wu à, kap o un se se teeste un hoob-o us-baat remen gom-o un wu teet. Gom ro wu m-muun n-hwuk n-hwuk. ²⁷ Wu hogusute Yeso ro un taas

us-gom. Wu pa'anuru so un jim-de un wu n-me un moor-to un hun-ne wu ci'it gund-o Yeso. ²⁸ Wu zeeru un hur-de un wu, “Ko bo un gund-o Yeso o de um ci'e, o bo'osute gom re teet.” ²⁹ Bo wu ci'ite gund-o Yeso à, hyó-mo un wu arguru m-ka ba un rem. Wu hoguru un wur-o un wu gom taag.

³⁰ Ba un naas o-da, Yeso napuru Shir ruutte se ken myot-se un wur-o un wu, wu napuru unze wu ken ci'ig wu. Wu byanduru n-me un moor-to un hun-ne wu nept wu ci'e wu à. Wu zeeru, “¿Wan wu ne ci'e me o-gund?”

³¹ Yan-neke-mo un wu zeeru wu, “Gwot ka moor-to un hun-ne to. ¿Wa nep net-wu ci'e gund-o ru?”

³² Ka da-de, wu gutruru remen wu hyenet wu nome kaane à. ³³ Ne'a tomso, bo wu nepte rii-yo takne un wu ne à, wu haanuru gyer-o-gyer. Wu ro us-zap. Wu kwukturu un co Yeso, wu ruru wu bo un rii-yo takne à. ³⁴ Yeso zeeru wu, “Wà re, wan-ne'a bo o sherte un me ne à, gom ru taag. Ji o-hur, hur-ur gaan. Oa do m-muun á.”

³⁵ Wu ro ut-ma, ye ken ye rwuunuru un hur-o un wan-co-wu un kuke-o atte un yoos un Ma-to Shir à. Ye zeeru ka wan-co-wu, “¿Yan yo wotte un rangse un Wa-ur-Yoos? Wà ru wan-ne'a mereste.”

³⁶ Ko de ye zette kaane, unze wà wan-ne'a mereste à, Yeso was un to ne á. Wu zeeru wan-co, “Yage o-gyer. Sher hur-ur gaan cot.”

³⁷ Bo Yeso rurutu wu kaane à, ye arguru m-neke un ka net-wu ne, amba Yeso dek hun-ne á, se Bitrus, un Yakubu, un Yohana (heno Yakubu) ne. ³⁸ Bo ye woote un hur-o Jaros à (wan-co un kuke-o un yoos un Ma-to Shir à), Yeso 'wossuru hun-ne kane deen. Ye ro us-'won. ³⁹ Bo wu tuwte à, wu zeeru ye, “¿Remen yan o notte us-'won? Ay, wan-ne'a-wu mar á. Rew-mo wu rotte.” ⁴⁰ Ye nemsuru wu nemes-to o-yo'og. Wu ruuturu bo un ye ro kane kap

à n-dò. Wù dekuru bo un tato-o un wan-ne'a un inu un wan-ne'a ne un ye ka nen tet ye ne ye wu rotte m-neke un ye ne à. Ye cowuru be-de ur-u. ⁴¹ Yeso bopuru kom-o un ka wan-ne'a-wu. Wù zeeru wan-ne'a, “Tarita kumi!” (Wata, “Wan-ne'a, um zeeg, ine ge!”) ⁴² Ba un naas o-da, wan-ne'a inuru ge. Wù yawguru un na-se un wu. Hak-se un ka wan-ne'a-wu op us-yoor [12]. Kowan bopu o-nu. Rem-se ut-hyat se ka ye hyane. ⁴³ Yeso kangsuru ye. Wù zeeru, “No jar no rure net á, amba 'ya no wan-ne'a rii-yo m-re.”

Bor-us cind

*A yagute Yeso ut-yage un bo-o un wu
(Mati 13:53-58; Ruka 4:16-30)*

¹ Yeso inuru un ka bo-o, wu warguru un bo-o un wu o-Nazaret. Yan-neke-mo un wu nekuru un wu ne. ² Bo Ho-de ur-Wuwe woonte à, wu taknu yoose un hun-ne un kuke-o un yoos un Ma-to Shir. Hun-ne morguru deen. Bo ye hogute wu à, ye bopuru us-nu. Ye zeeru,

“Ka net-wu ne, ¿ke ne o wu kume ka nap-se kaane? Gwot gon caari-to ut-hyat to wu ro m-nom à! ³ Ashi, ¿wu wu ka wan-shaab? ¿Wà Meri, sek-wu Yakubu ne un Yosi ne, Yahudas ne, Simon ne? Hen-ne ye un wu ne, yan-ne'a-ne ye ro kon kane be un na.” Ka da-de ne, ye kuturu Yeso ut-yage.

⁴ Ka da-de, Yeso zeeru ye, “Ko kene a m-bom un wan-rwor un Ma-to Shir, amba yan-bo-o un wu, be-de a mate wu à, ko wu ro un rwor un Ma-to Shir, ye ro m-was un to ne har ye bupt to á.”* ⁵ Yeso wu hoks nom ut-hyat kane á, se de ya-us-gom hiin ye wu ci'e un kom-to un wu à, gom-us

* Bor-us cind:4 6:4 Hyen komo: Yoha 4:44.

taaru ye. ⁶ W̄u bopuru nu. W̄u hyanag hyat-tō un yan-bō-ō un wu remen koob-de un m-sher be-de un wu. W̄u dorguru ut-bō tō rō o-zang à. W̄u masuru un yoose un hun-ne Ma-tō Shir.

*Yeso tomog nen op un yoor
(Mati 10:5-15; Ruka 9:1-6)*

⁷ W̄u agnuru yan-neke-mō un wu nen op un yoor [12] be-ur gaan. W̄u taknu tom-se un ye yoor yoor, ye yoose hun-ne Ma-tō Shir. W̄u ya'uru ye 'wons-mō un ruut un ya-ut-kot ye da'e un hi-tō un hun-ne à.

⁸ W̄u nakuru ye ut-tō, wu zeeru ye, “Nō ine m-neke, nō jar nō dek rii á, se ko-yo m-neke, nō he m-dek. Nō dek rii-yo m-re á. Nō dek ba-ō ur-ess á. Nō dek hwor á. ⁹ Nō ine m-neke, nō tup ut-ka'ante. Nō dek cop-ut yoor á se tō rō un wur-ut nō à cot.” ¹⁰ W̄u dooru ye m-rure ut-ma. W̄u zeeru, “Nō kume hur-ō nō comsute à, she'et nō kanē har nō ruut un ka bō-ō. ¹¹ Nō wo'e be-de a yage nō m-goks à, kō m-raag un ma-ut nō ne à. Da-ō nō ine m-arag un ka be-de, kukt nō hu-mō un na-us nō. Nō huste kom-ut nō o ka hō-de Shir he ye piishe ut-ma à.”†‡

¹² Bō wu komte ye m-rure un ka ma-tō à, ye ruuru, ye ruru hun-ne. Ye ro m-zee, “Ho'os nō ba'as-ut nō, nō muun, nō kon Shir. Wua soks ba'as-ut nō.” ¹³ Ye ruuturu ya-ut-kot deen ye da'e hi-tō un hun-ne à. Bō ye 'woste ya-us-gom deen à, ye duusuru ye m-now. Ye konuru Shir. Gom-us taaru ye.§

*Mar-m Yohana Wa-m-Yo'os
un hun-ne m-hō
(Mati 14:1-12; Ruka 9:7-9)*

† B̄or-us cind:11 6:8-11 Hyen komo: Ruka 10:4-11. ‡ B̄or-us cind:11 6:11 Hyen komo: Seng 13:51. § B̄or-us cind:13 6:13 Hyen komo: Yaku 5:14.

¹⁴ Yeso ruug ur-jin ko kene har ko-Gwomo Here [Atipas] hoguru ma-to un wu. Hun-ne kap ye ma'asuru us-barag. Ye ro m-zee, “¿Wan wu ne ro un nom un ka hyat-to kaane?” Ye ken ye zeeru “Yohana wu. Wu ro'e un m-yo'os un hun-ne n-te m-ho à. Wu wu Shir 'yonse be-de m-margan ne. Wu wu a ya'ase ka beeb-de.”

¹⁵ Ye ken ye zeeru, “Ay, Ereja wu.”

Ye ken ye zeeru, “Ay, wan-rwor un Ma-to Shir wu untun ka ye haane n-ga à.”*

¹⁶ Bo Here hogute ma-ut Yeso à, wu zeeru, “Yohana wu um rwo'e a kups hi-de un wu à, wu ine un hoog ne!”

¹⁷ Here un zee kááne remen se ken hak-se n-ga ne, wu un hi un de un wu, wu rwo'og a ship Yohana. A rwo'uru wu un kuke-o m-ke'et. Wu un nom kaane remen wu gaag ne'a hen un wu, Herodiya cin ba campo un wu un mar. Jin-ur campo un wu ro Pirip. ¹⁸ Here un nom kaane remen Yohana ma'aste wu m-rure unze, udepe wu ge ne'a hen un wu á.† ¹⁹ Ne'a suuru Yohana us-ryaab har wu conog wu ho wu. Amba Herodiya kum ur-be á. ²⁰ Ko-Gwomo Here ro un gyer-o Yohana. Wu nak wu kashi un net-wu, wan-ba-m-kukop. Remen kaane, wu essuru wu be-de rii a ci wu á. Wu ro m-zo'ore deen da-o Yohana ro ut-ma un wu ne. Amba kap un kaane ne, wu ro un hoge un rerem-mo un ma-to un wu.

²¹ Amba de ken ho-de, Herodiya kumuru caari-de ur-ho. Ka ho-de, ko-Gwomo Here ro un baks un ho-de a mate wu à. Wu nomuru o-biki. Wu banuru gwomo-ne ye un wu, un sek-ye ne ye un karma-ne un sek-ye ne ye un dak-o o-Gariri. ²² Bo ye morgute un biki-o un wu à, wà Herodiya wan-ne'a, wu cowuru be-de un ye. Wu hewuru us-hew.

* Bor-us cind:15 6:14-15 Hyen komo: Mati 16:14; Mark 8:28; Ruka 9:19.

† Bor-us cind:18 6:17-18 Hyen komo: Ruka 3:19-20.

Zak-o reerü ka ya-o-biki ye deen, kap un ko-Gwomo Here ne. Ko-Gwomo hakuru o-nu, wu zeeru ka wan-ne'a-wu “Kay, kon me rii-yo o cone à, kap man ya'as wo yo.” ²³ Wu tondu ru ka wan-ne'a-wu. Wu zeeru, “Koyan yo o kone be un de, har purug-de un gwomo-ut re, man hoks wo m-ya'as.”

²⁴ Bõ wan-ne'a hogute kaane à, wu ruuru, wu haaru be-ur inu un wu. Wu zeeru wu, “Hoge ma-to ko-Gwomo zee à, wu zee koyan yo um kone wu, wua ya'as me. ¿Yan yo ne um he wu m-kon?”

Inu un wu zeeru wu, “Ha o kon wu hi-ur Yohana Wa-m-Yo'os un hun-ne m-ho.”

²⁵ To, wu muunuru, hor-m-hor be-de un ko-Gwomo. Wu konuru wu, wu zeeru, “Hi-ur Yohana Wa-m-Yo'os de um cone o huu me m-moka n-me o-kok.”

²⁶ Bõ ko-Gwomo hogute kaane à, men-ut naasuru wu deen remen wu regusute wu tonsute be-de un ya-o-biki. Wu con wu yage shoos un ma-to un wu á. ²⁷ Remen kaane, ba un naas o-da, wu tomuru ko-karma. Wu zeeru, “Ha o kupsunu me hi-ur Yohana.” Wu arguru m-neke be-de Yohana ro ke'o à, wu kupsuru hi-de un wu. ²⁸ Wu neknuru un de ne n-me o-kok. Wu ya'asuru ka wan-ne'a-wu. Wan-ne'a ya'asuru inu un wu. ²⁹ Da-o yan-neke-m Yohana hoge bõ a nome à, ye haaru, ye dekurü u-de un wu, ye jokuru.

*Yeso reegtute hun-ne
dugu-üs taan [5,000]*

(Mati 14:13-21; Ruka 9:10-17; Yoha 6:1-14)

³⁰ Yan-Tom Yeso, ye wu tome ye rur Ma-to Shir à, ye muunuru, ye morguru be-ur Yeso. Ye ruru wu kap rii-yo ye nome à un rii-yo ye yoos ne à. ³¹ To, ye ro wu m-rure, hun-ne doru ye, ye ma'asuru m-haan be-de un wu ye hogute ma-ut Yeso. Ye ka ro m-nekne, ye ka ro m-arag,

har Yeso kum da-o un re un rii-yo m-re á. Wu zeeru yan-neke-mo un wu, “Haan no, a paks no, a wuwe no hiin.”

³² Ye cowuru o-hat, ye ro m-neke be-de un ba un net un hon-de un ye. ³³ Ashi, hun-ne deen hyanag neke-mo un ye. Ye nepste un ye ne. Ye rwuunuru un ko o ke bo-o. Ye arguru teeru us-rek. Ye ro un dore n-riib o o-mar. Ye ba'uru Yeso ne m-wo reen be-de ye he'e à. ³⁴ Yeso woburu. Bo wu rwuunte o-hat à, wu 'wossuru hun-ne ut-moor ne deen ye be'este wu m-wo. To, wu hyanuru ye. Ye ka untun yege-ca. Ye rotte ko-ya-ur-gut á. Wu hoguru 'won-de un ye. Wu taknu yoose un ye se ken remse deen.‡

³⁵ To, da-o wu ro ye m-yoose à, yan-neke-mo un wu hyanuru ho-ur teeste. Ye haaru be-ur Yeso. Ye zeeru, “Ho-ur teeste. Hur-ut ro kon kane yow yow á. ³⁶ Se o 'yons ye kaane ye tuwut yan-bo-ut kat-ne to ro kane à, ye oonuté hi un de un ye rii-yo m-re.”

³⁷ Amba Yeso hakuru o-nu, wu zeeru ye, “Ya no ye rii-yo m-re un hi un no.”

Ye zeeru Yeso, “Hon un ka moor-to un hun-ne to, ¿ke ne o te he kum un hwor-ye te hette ye m-coks à? ¿Wa ya'e te ka rii-yo kaane? Se de te nome guwus-de ut-ho zungu-us voor te hokstu ye m-reegte.”

³⁸ Yeso cituru ye, “¿Burodi-ut re to ro no? Ha no no gwoton.”

Bo ye heete m-gwot à ye muunuru. Ye zeeru wu, “Burodi-ut taan un jan ne voor te hyane.”

³⁹ Bo wu hogute shas-o un ye à, wu zeeru hun-ne kap, “She'et no be-de un gwo-ut yar-to kur-ut ut-kur.” ⁴⁰ Ye ne ye she'eturu kur-ut ut-kur. To ken kur-to ne zungu-o gaan [100], to ken kur-to kwooz-ut voor un op [50]. ⁴¹ Bo

‡ Bor-us cind:34 6:34 Hyen komo: Qog 27:17; 1Gwm 22:17; 2Nom 18:16; Izik 34:5; Mati 9:36.

ye she'ette à, Yeso jaksuru yish-ye un wu n-Ton o shir, wu nomuru Shir ur-bongon. Bõ wu komte Shir nome ur-bongon à, ka da-de ne, wu bosuru ka burodi-to bos-ut ut-bos. Ka bos-to wu bosre à, wu wonguru yan-neke-mo un wu un ka jan-ye ne yoor. Ye heeturu ka hun-ne ye kap. ⁴² Hon un moor-to un ye kap ye reeru to, ye ciig har to kus, ⁴³ har ye kamsuru to kusse à koor-ut op ut-yoor [12]. ⁴⁴ Be-de un ka ye re à campo-ne dugu-ùs taan [5,000].

*Yeso nomog ur-hew n-ton m-ho
(Mati 14:22-33; Yoha 6:15-21)*

⁴⁵ Bõ Yeso komte reegte un hun-ne à, ba un naas o-da, wu zeeru yan-neke-mo un wu ye tuw o-hat ye neke, ye pes o-mar, ye wo un o ken bo-o o a m-zee o-Besayada. Wu komo wu 'yonsute ka hun-ne ye. ⁴⁶ Bõ wu 'yonste hun-ne à, wu daaru ur-haag remen wu konot Shir.

⁴⁷ Bõ tet-m woonte à, yan-neke-mo un wu ro o-hat n-tete o o-mar. Yeso ne wu ro kanè o-zang un hon-de un wu. ⁴⁸ Wu hyamburu yan-neke-mo un wu ro dum-o m-nak o-hat. Hat-o yagute m-neke remen yo-m ro o m-muunte us-ajima ne. Ka da-de ne, cin ba ho-ur ro un rwuun, wu kawuru ye. Wu ro m-yawag n-ton m-ho us-na us-na. Wu woot be-de un ye. ⁴⁹ Amba bo ye hyambute wu roon à, wu ro m-yawgune n-ton m-ho mo o-mar, ye nomuru us-barag. Ye zeeru, “¿Ko ko-marimar-wu?” Ye taknuru us-kan se o-gyer. ⁵⁰ Ko wu ke, bo wu hyambute Yeso à, wu zapuru us-zap. Yeso tepsburu ye hor-m-hor. Wu zeeru ye, “Ho'os no hur un no. Yage no o-gyer. Me wu.” ⁵¹ Ka da-de, wu woburu be-de un ye. Wu cowuru o-hat. Yo-m resuru tomso ne. Ye ne ye bopuru us-nu deen. ⁵² Ko de wu reegtute hun-ne un yish-ye un ye à, ye ungo nap beeb-ur Yeso á. Hur-de un ye hoks m-nap á.

*Yeso taasute ya-us-gom
gom-se un ye un dak-o o-Genesaret
(Mati 14:34-36)*

⁵³ Ye pasuru ur-jit, ye wooru un dak-o o-Genesaret. Ye gaguru o-hat un riib-o o-mar. ⁵⁴ Bo ye rwuunte à, ba un naas o-da, hun-ne napuru unze Yeso wu. ⁵⁵ Ye doruru ut-bo, hun-ne masuru wu m-hante ya-us-gom us-rek us-rek n-te un kerem-to un ye. Ko o ke dak-o ye hoge Yeso ro, ye heeturu ye. ⁵⁶ Kap be-de wu cowe à, un bo-ut rek-to ko bo-ut caari, un riib ne, ye russuru ya-us-gom be-de ut-baab. Ye konuru Yeso wu yage ye ci ko riib-o un cop-o un wu. Bo un ya-us-gom ye ci'e o à, gom-us taaru ye.

B̄or-us ta'yoor

*Dore un jor-se un ya-n-ga-ye
un rem-se un ye ne
(Mati 15:1-9)*

¹ De ken ho-de, Parisa-ne morguru be-ur Yeso mosse un ye ken ye ne yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa. Ye woonuru rwuun-mo o-Urusharima remen ye hyenet Yeso. ² Ye hyanuru ye ken yan-neke-m Yeso ye. Ye ro un re un rii ut-ri'in ne un kom-to un ye, ba ye un sapt, bo Parisa-ne zee ye ye sapt à. ³ Yahuda-ne, yagunte de Parisa-ne, ye ro un dore un rem-se ya-n-ga-ye yoose ye à. Ye ro m-re un rii á, se ye saptussute ut-kom ur-bon ne bo ye 'wosse tat un ye ne ro m-nom n-ga à. ⁴ Tomso ne ye ro un re un rii-yo m-re be-de ut-baab á, se ye saptussute. Ka da-de ne yette un re un rii-yo m-re yo un be-de ut-baab. Se ken jor-se ro kon deen se tat un ye ne zee ye dore à. Se yette m-so'os ut-kok, ut-tur ne, rii-yo ye duuste rii un to.

⁵ Remen kaane, Parisa-ne un yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ne ye cituru Yeso. Ye zeeru, “¿Ya hante yan-neke-m ru ye rotte un dore un jor-se ya-n-ga-ye á? Ye rotte un re un rii ut-ri'in ne un kom-to un ye.”

⁶ Yeso shasuru ye, “Ee, Ishayawan-Rwor un Ma-to Shir wu rworog ma-ut no hond hond, no ya-o-shepe! Hoge no rii-yo wu gene à. Wu geneg unze, Shir zeeg,
“Ka hun-ne ye ro me ur-bongon bo o-nu,
amba ye ya'as me hur-de un ye á.

⁷ Bongon-de ye ro me m-nome à, hwaa o.

Remen, ye ro un yoos un karamsa-o un hun-ne
sa o zee karamsa-to Shir.* ”

⁸ Yeso dooru ye m-zee, “Kaane o no m-nom. No m-yage un karamsa-o Shir, notte un dore un jor-us tat no ne.”

⁹ Yeso dooru m-do, wu zeeru ye, “¿Weer-us no se ka? No m-muut un karamsa-o Shir hwaa remen no dorute jor-us tat no ne! ¹⁰ Bu-o gaan, Mosa zeste, ‘Ya tato ru un inu ru ne ut-gos. Wu pyape tat un wu à, ko inu un wu, a ho wu.’† ¹¹ Amba no ur-yoos unze urege net ro un yo ken rii-yo ne yo wu heete m-gu un tato un wu ko inu un wu un yo à, amba wua zee, ‘Kap rii-yo no roa kum be un de n-ga à, yar-mo mo um seke Shir à.’ ¹² Un yoos-de un kaane, notte un hante un cow-se un yage un gu un tat no ne ye ro ur-koob à. ¹³ Ka bo no m-muut un Ma-to Shir hwaa. Notte un dore un jor-se un ya-n-ga-ye. Notte un yoose un yakar no. Sha-mo un ma-ut gaan-mo ka um nomu no. Se ken rem-se ro kon ut-moor ne se no m-nom à.”

*Rii-yo ro un naas un net à
(Mati 15:10-20)*

* B̄or-us ta'yoor:7 7:7 Hyen komo: Isha 29:13 (ut-Girik). † B̄or-us ta'yoor:10 7:10 Hyen komo: Rwu 20:12; Kara 5:16; Rwu 21:17; Rewi 20:9.

¹⁴ Bō Yeso komte rure un Parisa-ne kaane à, komo wu agnuru moor-to un hun-ne ye ro kane us-riib à. Wu zeeru ye, “Raks nō ut-to, kap-m nō, nō nep ma-to um he nō m-rure à. ¹⁵ Rii-yo net rō m-re un nu-o un wu à, yo rō wu m-naas á, se de yo rō m-rwuun un hur-de un net à, yo rō wu m-naas.”[‡]

¹⁷ Bō Yeso nomte ut-ma kaane à, wu yaguru moor-to un hun-ne, wu cowuru o-hur. Ka da-de ne, yan-neke-mō un wu cituru wu, “¿Re o, ka sha-mō ut-ma to rō?” ¹⁸ Yeso zeeru ye, “¿Har un nō ne, nō nap á? Rii-yo net rō m-re à, yo rō wu m-naas á. ¹⁹ Me un zee kaane remen ur-hur o, yo cowe á, ut-men o, yo cowe. Rii-yo cowe ut-men à, a ruut yo o-kot.” (Yeso un ruru ye ka ma-to wu kututu ye unze kō yo ke rii-yo yo rō un bon-de m-re ne.)

²⁰ Wu dooru m-zee, “Rii-yo rō m-rwuun un hur-de un net à, yo rō wu m-naas. ²¹ Me un zee yo ka remen un hur-de un net o, barag-us yo-se rō m-rwuun: rii-yo m-'e, ur-hyow ne, un ho-de un net ne, ²² o-ás, ur-gop ne, un men-ut jaas-to ne, ut-raks ne, ur-she'et ne untun guub-o o-gwoor, ur-shoob ne, un reeb-to un hun-ne ne, un nu-mō ur-hi ne, un m-raag ne. ²³ Ka rem-us yo-se se kap, un hur-de un net o, se rō m-rwuun. Se se rō net m-naas.”

*Ne'a-wu rō ko-Yahuda á shere be-ur Yeso
(Mati 15:21-28)*

²⁴ Yeso yaguru o-Gariri, wu cowuru un o ken dak-o ur-hew ne, dak-o un o ken bo-o o a m-zee o-Taya à. Wu comsuru un o ken hur-o. Wu conu ne hun-ne nep á. Amba hun-ne rō un 'er-de un wu kō yea hyen wu à. ²⁵ Wu ken ne'a-wu hoguru Yeso haante. Ka ne'a-wu wu ro un wan-ne'a ne rek-wu, ya-ut-kot daag wu ur-hi. Wu haanuru be-ur Yeso hor-m-hor. Wu kwukturu un co-o un wu. ²⁶ Ka

[‡] Bor-us ta'yoor:15 7:15 Mō ken gen-mō un dō ci-o 16Kap wu rō ut-to ne to m-hoge à, wu hoge.

Markus Yahuda 29 Markus Bor-us ta'yoor:37

ne'a-wu tomso, ko-ya-o-Yahuda wu á, ko-ya un dak-o o-Siriya[§] wu. Wu konuru Yeso ruute wà un wu ko-ya-ut-kot ye da'e wu ur-hi à.

²⁷ Yeso zeeru ká ne'a-wu, “A yage yakar cikste token. Rii-yo m-re yo un yakar, yo depe a ya'as yege-wo á.”

²⁸ Ne'a shasuru Yeso, wu zeeru, “Gos-wu, ka bo o, amba ko yege-wo, ye ro un re un rii-yo m-re yo he'ene yakar à.”

²⁹ Bo ne'a zette Yeso kaane à, Yeso shasuru wu. Yeso zeeru, “Bo o shestu me kaane à, ji o-hur, ko-ya-ut-kot ruug un hi-ur wà ru wan-ne'a.”

³⁰ Ne'a arguru jo. Wu wobe, wu 'wos wà ro domb n-ton un rii-o ur-ruť. Ko-ya-ut-kot ruuste un hi-de un wà.

Yeso rwo'og ko-ka'ato m-hoge

³¹ Yeso ro m-ru un dak-o un riib-o un bo-o o-Taya, wu doruru so o-Sidon wu heet Mar-o o-Gariri. Ka da-de ne, wu hessunuru un dak-o a m-zee dak-o un Bo-ut Op. ³² Bo wu woonte kane à, ye ken ye hanturu Yeso wu ken ko-ka'ato-wu. Wu ro tomso ut-re'em ne. Ye konuru Yeso seke wu o-kom, ko ka gom-o m-ta à.

³³ Yeso yagnuru morog-de un hun-ne. Wu paksuru un ka net-wu ne. Wu zupuru wu ut-to un jow-ye un wu. Wu copsuru o-jow m-ta. Wu ci'uru rem-de un wu un ka jow-yo. ³⁴ Wu dassuru ur-hi n-Ton o shir. Wu shikuru deen. Wu zeeru wu, “Ephaphatha” unze, “To-ut ru tikse.” ³⁵ Bo m-zee un kaane to-ut tiksuru. Rem-ur ho'osuru. Wu tepruru ur-bon ne.

³⁶ Ka da-de ne, Yeso ka'aguru ye unze ye jar ye rure net á. Amba bo Yeso ka'agte ye à, ye ne komo ye dooru m-rwor. ³⁷ Ye hoge ka ma-to un to-to un ye à, ye bopuru us-nu remen ye hyanag rii-yo ut-hyat. Ye zeeru, “Wu nak

§ Bor-us ta'yoor:26 7:26 ut-Girik: Siriya-Pinikiya.

nom un kɔ yo ke rii-yo ur-bon ne har wu rwo'og ka'ato-ne un bebe-ne m-hoge, ye teper.”

Bɔr-ʊs eer

*Yeso reegtute hun-ne dugu-ʊs nass [4,000]
(Mati 15:32-39)*

¹ Un ka ho-to ne, hun-ne dooru m-morge deen be-ur Yeso. Ye kus un rii-yo m-re ne komo á. Yeso agnuru yan-neke-mo un wu. Wu zeeru ye, ² “Kay, um hogute 'won-de un ka hun-ne ye, ye rewé be un na ho-ut tet à, rii-yo m-re yo kus á. ³ Me 'yonse ye ne, ye ji m-moka m-mer m-mer, mer a bu ye un cow. Yea wo o-hur á, remen ye ken ye rwunte ur-hew ne.”

⁴ Yan-neke-m Yeso shasuru wu, ye zeeru, “¿Ke ne o ne a he hoks m-kum ut-burodi kane o-kot to he coks un ka hun-ne ye à?”

⁵ Yeso cituru ye, wu zeeru, “¿Burodi-ut re to no rotte?”
Ye zeeru wu, “Burodi-ut ta'yoorto te rotte.”

⁶ Ka da-de ne, Yeso zeeru hun-ne, she'et n-dak. Bo ye she'ete à, wu dekuru ka burodi-ut ta'yoorto, wu nomuru Shir ur-bongon. Wu bosuru to, wu ya'asuru yan-neke-mo un wu ye heete moor-to un hun-ne. Ye heeturu ye. ⁷ Ye ro un jan rek-ye ne hiin. Da-o wu nomse Shir ur-bongon remen ye à, wu zeeru yan-neke-mo un wu ye wonge hun-ne ka jan-ye tomso. Ye heeturu ye. ⁸ Kowan wu reeru, wu ciig. Bo ye cikste à, yan-neke-mo un wu kamsuru bos-to kuse à. To shoosuru koor-ut ta'yoorto. ⁹ Hun-ne ne ye wooste dugu-ʊs nass [4,000]. Bo ye komte m-re à, Yeso 'yonsuru ye. ¹⁰ Ba un naas o-da, ka da-de ne, wu cowuru o-hat un yan-neke-mo un wu ne, ye haaru un dak-o o-Darmanuta.

Hoob-o un hyan un hyat-ut Yeso
(Mati 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ Bō Parisa-ne hogute Yeso woonte à, ye haaru be-de un wu. Ye taknu wu us-cot. Ye ro un hoob-o wu nom to ken hyat-to, to ye hette m-zee wu rwuunte n-Ton shir à. Ye ro wu m-taks.* ¹² Bō wu hogute ma-to un ye à, wu shikuru un hur-de un wu deen. Wu zeeru, “¿Ya-m-moka ye, ya un yo notte o-hoob o un hyan un hyat-to Shir? Nip-o me no m-rure, mo ken senge-mo ut-hyat mo ro kon mo a he m-kute ya-m-moka ye á.”† ¹³ Bō wu rurutu ye kaane à, wu inuru. Wu cowuru o-hat un yan-neke-mo un wu ne. Ye pasuru un de ka jit-de.

Yist-mo un Parisa-ne
(Mati 16:5-12)

¹⁴ To-ut ka'ag yan-neke-m Yeso m-neke ut-burodi ne. Se ur-gaan un hon-de un de de ye rotte n-me o-hat. ¹⁵ Ye ro un pas o-mar, Yeso nakuru ye ut-to, wu zeeru, “Baks no, no nom cen un yist-mo un Parisa-ne un yist-m ko-Gwomo Here ne.”‡

¹⁶ Ye nomuru ut-ma un hi un de un ye, ye zeeru, “Wu un rwor kaane remen att ut-burodi á.”

¹⁷ Yeso napuru bō un rii-yo ye nome ut-ma à. Wu zeeru, “¿Remen ya notte un ma-to un koob-de ut-burodi? ¿No nap ma-to um rottu no á? A'a, ¿har m-moka no un koob-de m-nap ne? ¹⁸ ‘No un yish ne ye o-hyan, ¿Amba no m-hyan á? No ut-to ne to m-hoge, ¿Amba no m-hoge á?’§ ¹⁹ No baks á! Da-o um bosre hun-ne dugu-us taan [5,000]

* Bor-us eer:11 8:11 Hyen komo: Mati 12:38; Ruka 11:16. † Bor-us eer:12 8:12 Hyen komo: Mati 12:39; Ruka 11:29. ‡ Bor-us eer:15 8:15 Hyen komo: Ruka 12:1. § Bor-us eer:18 8:18 Hyen komo: Irimi 5:21; Izik 12:2; Mark 4:12.

Markus Bor-us eer:20 32 Markus Yo'os un hun-ne m-ho

burodi-ut taan à, ka bos-to kuse no à, ¿kooor-ut re to no shoose un to?”

Ye zeeru, “Koor-ut op-ut yoor-to.” ²⁰ Wu zeeru, “Burodi-ut ta'yoor ne to um bosre hun-ne dugu-us nass [4,000], ka bos-to kuse no à, ¿kooor-ut re to no shoose un to?”

Ye shasuru, ye zeeru, “Koor-ut ta'yoor-to.”

²¹ Wu zeeru ye, “¿Har m-moka, no nap á?”

Yeso upsute ko-po yish

²² Yeso un yan-neke-mo un wu ne ye haaru un de ken bo-de de a m-zee o-Besayada à. Bo ye wote à, hun-ne hanturu Yeso, wu ken ko-po-wu. Ye konuru wu unze wu ci yish-ye un wu ko yea upse à. ²³ Wu bopuru wu o-kom, wu ruuturu wu n-riib o-bo. Bo wu ruute wu à, wu copsuru yish-ye un wu m-ta. Wu ci'uru ye un kom-to un wu. Ka da-de ne, wu cituru ko-po. Wu zeeru wu, “¿O hokste hyan un yo ken rii-yo?”

²⁴ Ko-po dassuru ur-hi remen wu hyenet. Wu zeeru, “Me de m-hyan un hun-ne buu, untun us-'yo o me ye m-hyan. Ye ro m-neke.”

²⁵ Komo Yeso dooru ci un yish-ye un wu. Ka da-de, yish-ye un wu upsuru. Wu hyanuru koyan cas cas. ²⁶ Ka da-de ne, Yeso zeeru wu, “Neke jo un hur-o ru. Wo warag o-Besayada á.”

Bitrus nak Yeso wu ro Wan-Gwu (Mati 16:13-20; Ruka 9:18-21)

²⁷ Yeso inuru kane un yan-neke-mo un wu ne. Wu cowuru un bo-to un dak-o un riib-o un bo-o o-Kaseriya o-Pirip. Ye ro m-neke un cow, Yeso cituru ye. Wu zeeru, “¿Wan wu ne hun-ne ro m-zee um ro?”

²⁸ Ye shasuru wu, “Ye ken ye, ye ro m-zee Yohana wu Wa-m-Yo'os un hun-ne m-ho. Wu a 'yonse be-de m-mar.

Ye ken ye ne, ye zeeru Ereja wu. Ye ken ye zeeru wan-gaan be-de un ya-n-ga-ye, yan-Rwor un Ma-to Shir.”*

²⁹ Yeso cituru ye, “No ne, ¿Wan wu ne eb no ro m-zee um ro?”

Bitrus shasuru Yeso, wu zeeru, “Wo wu ro Kiristi, Wan-Gwu wu Shir tomne à.”†

³⁰ Ka da-de ne, Yeso ka'aguru ye, wu zeeru, “No jar no rur á.”

Yeso rworog unze mar-mo wu he'e

(Mati 16:21-28; Ruka 9:22-27)

³¹ Bo wu ka'agte ye unze ye rwor unze wu ro Wà-wu un net á, ka da-de ne, wu taknu ye m-yoose de ken yoos-de. Wu zeeru, “Gakte-mo me Wà-wu un net um su ur-koob. Sek-ye ye un Yahuda-ne un Gwomo-ne ye un kon-se Shir, un yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ne, yea 'yarag me har yea ho me. Ye ho me, ho-ut tet to um he m-nom un saag um inute un hoog ne.” ³² Yeso rworuru ka ma-to cas cas. Wu wuke to ken to á. Se Bitrus nakuru wu pakse, wu taknu Yeso m-kangse.

³³ Bo Bitrus kangse wu à, Yeso byanduru us-ajima ne. Wu gwoturu ye ka yan-neke-mo un wu ye, ka da-de ne, wu kangsuru Bitrus. Wu zeeru, “Nom ja un me ne, ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot. Barag-us ru se Shir se á, se mahun se.”

³⁴ Ka da-de, Yeso agnuru buug-de un hun-ne ye woon yow yow be-de un yan-neke-mo un wu. Komo wu zeeru ye, “Urege wu ken wu conog wu warag wan-neke-m re, se wu she'eg hi un de un wu komo se wu zongute wu sew kan-o un wu, wu doru me.‡ ³⁵ Remen bo un wu cone gu un hoog-o un wu à wua taage un o, amba no ye ya'ase hoog

* Bor-us eer:28 8:28 Hyen komo: Mark 6:14-15; Ruka 9:7-8. † Bor-us eer:29 8:29 Hyen komo: Yoha 6:68-69. ‡ Bor-us eer:34 8:34 Hyen komo: Mati 10:38; Ruka 14:27.

nō rem re à, komo remen Ma-to m-Rerem noa kum hoog-mo ba m-ta. § 36 ;Ya net kume ne, wu kume hono o-dak amba wu taage un hoog-mo un wu? 37 ;Ya net he ya'as un Shir remen wu oot hoog-o un wu? 38 Urege wu ken wu ro m-hoge un 'e-m re un yo me m-yoos ne à, un ka da-o, o hun-ne ro m-sheer be-de Shir á, amba se men-ut jaas-to, ka da-de, me Wà-wu un net a hoge 'e-mo un wu, me muune un dak. Man muun un seps-mo o-Tato ne mosse un mo un yan-tom-ye Shir ne ye ba m-kukop.”

Bor-us jero

¹ Yeso dooru ye ut-ma, wu zeeru, “Hoge no! Nip-o me no m-rure, ye ken ye be un no ye morge kane à, rii-yo ye meret yea hyen gwomo-to Shir rwuunte un beeb-de un to ne.”

Yeso barmute

(Mati 17:1-13; Ruka 9:28-36)

² Bō rewute ho-ut cind à, Yeso dekuru Bitrus, Yakubu, un Yohana ne. Ye doruru wu har n-ton o-haag. Kane un hon-de un ye. Kaane wu barme un yish-ye un ye. ³ Cop-to un wu warguru ut-pus to puu. To ma'asuru kyarkyar. Yatt wan hoks un so'os ut-gund to un wu kane bo cop-to un wu nome o-mok á. ⁴ Ye hyanuru Ereja un Mosa ye merse à, ye rwuunte be-ur Yeso. Ye ro un tep un Yeso ne.

⁵ Bitrus zeeru Yeso, “Wa-us-Nap, bo a kane à, nong ur-bon te nomu no depi-ut tet: wo ur-gaan, Mosa ur-gaan, Ereja ur-gaan.” ⁶ Bitrus un zee kaane remen wu un ye ka yoor-ye ne yan-neke-m Yeso, gyer-o reeg ye deen har ye hoks m-nap un yo m-zee á.

§ Bor-us eer:35 8:35 Hyen komo: Mati 20:26-27; 23:11; Mark 10:43-44; Ruka 22:26.

⁷ Ye ro kane, o ken ke'ente-o kawuru, o hokuru ur-ho. Ye hoguru cor n-Ton shir. O zee, “Wà re wu ka wu um cone à. Raks no ut-to, no hoge wu.”*†

⁸ Bo un gyep-o un yish, ye gwoturu, ye 'wos Yeso un hon-de un wu mosse un ye ne. Ye hyan ye ka á.

⁹ Ye ro m-kergene n-ton o-haag, wu ka'aguru ye. Wu zeeru ye, “No jar no rure net rii-yo no hyane á. Se me Wà-wu un net, da-o me ine be-de un margan-ne, ka da-de ne, no he rwor un rii-yo no hyane à.” ¹⁰ Ye doruru ma-to un wu, amba ye ma'asuru us-acitne un hi un de un ye, ye zeeru, “Se da-o wu ‘ine be-de un margan-ne’ ¿Re o no hyane ka ma-to?”

¹¹ Ka da-de ne, ye cituru Yeso. Ye zeeru, “¿Remen yan o yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa zette se Ereja wu merse à, se wu musunte, ka da-de ne, Shir tomonte KiristiWan-Gwu?”‡

¹²⁻¹³ Yeso shasuru ye, wu zeeru, “Nip-o, a gene be-de un Ma-to Shir unze se Ereja heesunte wu ja'asse koyan, ka da-de ne, Kiristi haanuru. Ro gense tomso unze hun-ne a nomu wu kap rii-yo ye cone à. Ka net-wu a tane un jin-ur Ereja à, wu be'este ne wu heesunte. Bo un rii-yo a gene unze a nomu wu yo à, to, bo un haan-mo un wu a nomuru wu yo. Wà-wu un net, wu Shir he m-tomon un jim-ur Ereja à, a geneste unze wu su ur-koob deen be-de un hun-ne, yea yo'og wu.”

*Yeso ruute ko-ya-ut-kot
un hi-de un wà
(Mati 17:14-20; Ruka 9:37-43a)*

* Bor-us jero:7 9:2-7 Hyen komo: 2Bit 1:17-18. † Bor-us jero:7 9:7 Hyen komo: Mati 3:17; Mark 1:11; Ruka 3:22. ‡ Bor-us jero:11 9:11 Hyen komo: Mara 4:5; Mati 11:14.

¹⁴ Yeso un yan-neke-mo un wu ne nen tet, bo ye kergente o-haag à, ye muunuru. Ye 'wossuru hun-ne deen hwoog ká ye ye yage à n-tete. Ma-ut sunuru yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa un ye ne. ¹⁵ Bo moor-to un ka hun-ne ye hyambuete Yeso à, ye bopuru us-nu. Ye somnuru us-rek us-rek. Ye gassuru wu.

¹⁶ Wu cituru yan-neke-mo un wu, wu zeeru, “¿Yan gon ma-to sunu no un ka hun-ne ye ne?”

¹⁷⁻¹⁸ Se wu ken net-wu n-me un ka moor-to un hun-ne ye wu shasuru. Wu zeeru, “Wa-ur-Yoos, me ka hante wa re wan-campo wu ko-ya-ut-kot da'e ur-hi à. Ye weneg wu tep. Myet da-o ye daanu wu, wu ma'asuru m-hye n-dak, nu-o un wu ma'asuru un ru ut-kop. Wu ma'asuru un ti un yin, wu hu'usuru gaw. Um heette wu be-de un yan-neke-m ru ye ruut ka ko-ya-ut-kot-wu. Ye hoks á.”

¹⁹ Yeso zeeru ka hun-ne ye kap. “No ya-m-moka, yan-koob-de m-sher be un de! ¿Se da un ke o um he m-ma'as un no ne? ¿Um dungunte un no ne, har no bupt ma-ut re? No de, hantu me no wa.”

²⁰ Ka da-de, ye hanturu wu wa, wan-campo. Bo ko-ya-ut-kot hyente Yeso à, wu 'yonsuru o-zungo un hi-de un wa. Wur-o un wa arguru us-zap. Wu hyeeru n-dak. Wu ma'asuru ut-byorke. Nu-o un wu ro un ru ut-kop.

²¹ Yeso cituru tato-o un wu, Yeso zeeru, “¿Da un ke o ne ka rem-se kumu wu?”

Tato-o shasuru, “Cin wu ro rek-wu. ²² Koyanda se wu ma'aste wu m-jorbe n-me o-ra, m-ho ne remen wu hoot wu. Urege woà hoks, o hoge 'won un te, o gu te.”

²³ Yeso zeeru, “¿‘Urege woà hoks’? Ko yo ke rii-yo yo m-nome yo be-de wu shere be un de à.”

²⁴ Un ra o, wu hogute kaane à, wu 'yonsuru cor-o un wu. Wu zeeru, “Um dek Ma-to Shir. Amba me bo'os á. Gu me bo hur-ur un de a wonge be-ut yoor á.”

²⁵ Yeso hyanuru hun-ne deen ye ro m-mond be-de un wu. Wu hururu ka ko-ya-ut-kot-wu ut-gaag. Yeso zeeru, “Ka ko-ya-ut-kot-wu, wu wene wa wan-campo tep m-hoge ne a, ru be-de un ka wa-wu. Wo jar do wu m-da a.”

²⁶ Bo wu hogute kaane a, wu dooru wu m-da us-kan us-kan. Wur-o un wa arguru us-zap deen. Ka da-de, ko-ya-ut-kot ruuru. Wa warguru untun ko-margan. Ye ka ye ro kane a, ye zeeru, “Ay, wa mereste. Wu kus un hoog ne a.”

²⁷ Yeso tabburu o-kom. Wu bopuru wa. Yeso 'yonsuru wu. Wa esuru ge.

²⁸ Bo Yeso tuwte o-hur a, yan-neke-mo un wu cituru wu pakse. Ye zeeru, “To, ire o nome te hokste ruut un ka ko-ya-ut-kot-wu a, o ruutte wu?”

²⁹ Wu shasuru ye, “Gon ka rem-se se ro m-ru a, se mosse un kon-se un Shir ne.”

*Yeso doog m-rwor unze
mar-mo wu he'e*

(Mati 17:22-23; Ruka 9:43b-45)

³⁰ Yeso un yan-neke-mo un wu ne ye ruuru kane. Ye argunduru dak-o o-Gariri. Yeso ne wu con net nep a.

³¹ Wu ro un yoose un yan-neke-mo un wu. Wu zeeru ye, “Wa-wu un net, a ya'as wu un kom-to un yan-yage-to un wu. Yea ho wu. Ye ho wu, wu taase ho-ut tet, wu inuru un hoog ne.” ³² Yan-neke-m Yeso ye nap ka ma-to a. Ye cit wu ne a. Ye ro o-gyer ye cit wu.

Cow-yo un kum ut-gos

(Mati 18:1-5; Ruka 9:46-48)

³³ Ye woonuru un bo-o o-Kapanahum. Ye cowuru o-hur. Bo ye tuwte o-hur a, Yeso cituru ye ka ye ro be-de un wu a. Wu zeeru, “i Ya nome ma-ut sunutu no un cow?” ³⁴ Ye

resuru tek remen ka ma-to ye rotte un cow à, unze ko wan wu ro sek-wu be-de un ye. §

³⁵ Wu she'eturu. Wu agnuru yan-neke-mo un wu nen op un yoor. Ye hyoknuru. Wu zeeru ye, “Kowan wu cone wu warag sek-wu, se wu muutte hi un de un wu untun rek-wu, wu nome ko wu ke net-wu m-guw.”*

³⁶ Ka da-de ne, Yeso deknuru wa rek-wu, wu essuru wu n-tete o un ye. Wu gamturu wu. Yeso zeeru ye, ³⁷ “Kap wu gokse wa rek-wu untun wu ka rem re à, me wu gokse. Wu gokse me à, me wu gokse un hon-de á. Wu tomne me à, wu wu gokse.”†

Net-wu yage na á wu ma na wu

(Ruka 9:49-50)

³⁸ Yohana zeeru wu, “Wa-ur-Yoos, te hyanag wu ken wu ro un ruute un hun-ne ko-ya-ut-kot, wu ro un tan un jin un du. Te wenuru wu remen wu ro mosse un na ne á.”

³⁹ Yeso zeeru, “No wen wu á. Yatt-wu he nom ut-hyat un beeb un de, ka da-de ne, wu tenet me komo un jin-ur yo-de á. ⁴⁰ Ay, kap wu yage na á, wu ma na wu. ‡ ⁴¹ Nip-o me no m-rure, wu ya'e no ho-mo m-swò à, remen no ye ma Kiristi ye à, wua sabre be-de Shir á.”§

A yage ut-ba'as

(Mati 18:6-9; Ruka 17:1-2)

⁴² Yeso dooru ye ut-ma. Wu zeeru, “Ka yakar-ye, ya-m-sheer un me, wu rwo'e wan-gaan be-de un ye, m-ba'ase un cow-yo Shir à, jiiشته a gegu wu ta'ar-o ur-na un geks-de un wu, a jorbe wu n-me m-sa. ⁴³⁻⁴⁴ Urege kom-o ru ro

§ Bor-us jero:34 9:34 Hyen komo: Ruka 22:24. * Bor-us jero:35 9:35 Hyen

komo: Mati 20:26-27; 23:11; Mark 10:43-44; Ruka 22:26. † Bor-us jero:37

9:37 Hyen komo: Mati 10:40; Ruka 10:16; Yoha 13:20. ‡ Bor-us jero:40 9:40

Hyen komo: Mati 12:30; Ruka 11:23. § Bor-us jero:41 9:41 Hyen komo:

Mati 10:42.

wō m-hante ur-ba'as, kups o o jorē. Jiishte o kum hoog-o un ba m-ta kom-o gaan, otte a jorbe wō n-me den-o o-ra kom-ut yoor à, ra-o ba m-ryomse.* 45-46 Urege ne na-o ru rō wō m-hante ur-ba'as, kups o. O muun be-de un kum un hoog-o ba m-ta na-o gaan, otte a jorbe wō den-o o-ra na-us yoor à, be-de ra-o ba m-ryomse. 47 Tomso urege yish un du rō wō m-hante ur-ba'as, hus de. Jiishte o tuw be-de un gwomo-to Shir yish-ur gaan, otte a jorbe wō den-o o-ra yish yoor à, ra-o ba m-ryomse.† 48 Be-de, 'Zwō rō m-mar à, komo ra-o rō m-ryomse á.'‡ 49 O-ra o, a he so'os un hur-de un kowan bō a m-ja'as un rii n-te m-por à.

50 "Por-m rō ur-bon ne, amba mō taage m-rerem, ¿un yan a hette mō m-ja'as mō nomot m-rerem? Warag nō untun m-por, nō she'et ba ut-ween un or nō ne."§

Bor-us op

Ne'a-wu un gormo, wu rō ne'a

(Mati 19:1-12; Ruka 16:18)

¹ Yeso inuru un ká dak-o, wu cowuru un dak-o o-Judiya, ka da-de wu passuru Roog-o o-Joda. Komo moor-to un hun-ne dooru m-go'one be-de un wu. Wu dooru ye m-yoose bō wu wete m-nom à.

² Ye ken Parisa-ne ye haanuru be-de un wu remen ye taksté wu, kō wua ba'ase be-de Shir à. Ye cituru wu, "¿Depete campō wu ho'os ne'a un wu?"

³ Yeso shasuru ye, "¿Ya Mosa zee nō?"

⁴ Ye zeeru, "Mosa ya'ag te o-cow a gen takurda-o un caas ut-ge, a ho'os ne'a."*

* Bor-us jero:43-44 9:43-44 Hyen komo: Mati 5:30. † Bor-us jero:47 9:47 Hyen komo: Mati 5:29. ‡ Bor-us jero:48 9:48 Hyen komo: Isha 66:24. § Bor-us jero:50 9:50 Hyen komo: Mati 5:13; Ruka 14:34-35. * Bor-us op:4 10:4 Hyen komo: Kara 24:1-4; Mati 5:31.

⁵ Yeso zeeru ye, “Cikt un nɔ de rwo'e wu genetu nɔ kà karamsa-ɔ. ⁶ Cin da-ɔ Shir nome koyan à, ‘Wu nomog hun-ne campɔ un ne'a ne.’† ⁷ Cin da wu nomte na kaane à, ‘Campɔ a yage tato un wu un inu un wu ne remen wu she'etté un ne'a un wu ne. ⁸ Ye, yoor-ye waragte untun wan-gaan‡ campɔ un ne'a un wu ne, yanze un hon un hon á. Yea ma'as hun-ne gaan. ⁹ Ge-to Shir gekse à, taasu net, wu caas to á.”

¹⁰ Bɔ Yeso komte ut-ma un Parisa-ne ne à, wu ji'iru o-hur un yan-neke-mo un wu ne. Bɔ ye woote o-hur à, komo ye dooru wu m-cit un ka ma-to. ¹¹ Wu zeeru ye, “Kowan wu ho'ose ne'a un wu, wu gaaru ne'a hor-wu, ás-ɔ wu rotte un ka ne'a-wu ne, remen ne'a un wu wu á. ¹² Tomso ne ne'a-wu ho'ose campɔ un wu à, wu gaaru campɔ hor-wu, ás-ɔ wu rotte un ka campɔ-wu ne, remen campɔ un wu wu á.”§

*Yeso huute yakar nu-ɔ ur-bon
(Mati 19:13-15; Ruka 18:15-17)*

¹³ Ye ken ye hanturu Yeso yakar rek-ye remen wu ci'it ye. Yan-neke-mo un wu kangsuru ye. ¹⁴ Bɔ Yeso hyente à, ryaab-ɔs reeru wu. Wu zeeru yan-neke-mo un wu, “Yage nɔ yakar rek-ye ye haante be un de. Nɔ wen ye á. Me un zee kaane remen Gwomo-to Shir to rɔ be-de un ka ye rɔ untun yakar rek-ye à. ¹⁵ Nip-ɔ me nɔ m-rure, wu yage ya'as un gwomo-to Shir hur-de un wu bɔ wà rek-wu rɔ m-ya'as à, wu á tuw un to á.”* ¹⁶ Bɔ Yeso komte ye m-rure kaane à, wu gamturu ka yakar-ye. Wu huuru ye nu-ɔ ur-bon.

† Bɔr-ɔs ɔp:6 10:6 Hyen komo: Taka 1:27; 5:2. ‡ Bɔr-ɔs ɔp:8 10:7-8 Hyen komo: Taka 2:24. § Bɔr-ɔs ɔp:12 10:12 Hyen komo: Mati 5:32; 1Kor 7:10-11.

* Bɔr-ɔs ɔp:15 10:15 Hyen komo: Mati 18:3.

*Ma-to un wa-o-kwum**(Mati 19:16-30; Ruka 18:18-30)*

¹⁷ Bo Yeso huute yakar nu-o ur-bon à, wu inuru, wu rwuunuru un cow. Wu ken net-wu hyamburu wu. Wu teeruru o-rek. Wu kwukturu un co Yeso, wu cituru Yeso. Wu zeeru, “Wa-ur-Yoos, wan-men-ut pus-to, ¿re um he m-nom um kumut hoog-o ba m-ta?”

¹⁸ Yeso cituru wu eb un wu, wu zeeru, “¿Remen ya un o o zettu me wan-men-ut pus-to? Wan-men-ut pus-to ro kon á, se Shir un hon-de un wu. ¹⁹ O nepse rii-yo Shir zee à: ‘Wo ho net á. Wo hoob ne'a-wu un net á, ne'a ne wu hoob campo wu un net á. Wo hiw ur-hyow á. Wo nom swo-se ut-bo á. Wo re ra-o or ru á, 'ya tato ru ut-gos un inu ru ne.’† ”

²⁰ Ka net-wu zeeru, “Wa-ur-Yoos, um dorute to ka kap cin da-o um ro'e wà à.”

²¹ Yeso gwotururu ka net-wu, ka net-wu napuru unze Yeso waste un wu ne. Yeso zeeru wu, “Amba rii gaan yo o taage. Neke o beeb rii-yo o rotte à, o ya'as koob-ne ye rotte rii á ka hwor-ye. Woa kum ur-'yons n-Ton shir. Ka da-de ne, o muun, o doru me.”

²² Bo wu hogute kaane à, wu hoge m-rerem á ko hiin. Wu nekuru men-ut ro m-tuk remen wu wa-o-kwum-wu deen.

²³ Yeso gutruru yan-neke-mo un wu. Wu zeeru ye, “Rem ro kon ko-ya-o-kwum-wu tuwut be-de un gwomo-to Shir.”

²⁴ Yan-neke-mo un wu hyanuru hyat-to un ka ma-to. Komo Yeso dooru ye m-zee, “Um hyanag cow un gwomo-to Shir ro un rem ne. ²⁵ Jiishte a zee dorom-yo cuw un ish-o o-ber, otte a zee wa-o-kwum-wu cuw be-de un gwomo-to Shir à.”

† Bor-us op:19 10:19 Hyen komo: Rwu 20:12-16; Kara 5:16-20.

²⁶ Ye bopuru ɔs-nu deen. Ye zeeru wu, “Urege ka o, ɛwa he kum un gwu?”

²⁷ Yeso gwotururu ye. Wu zeeru, “Be-de un hun-ne a nome á. Amba be-de Shir, yatt-yo kwange Shir á.”

²⁸ Bitrus taknu wu m-zee, “Gwot, te ka jore ko yo ke rii-yo, te dorute wo.”

²⁹⁻³⁰ Yeso zeeru, “Nip-o me no m-rure, net-wu yage hur-o un wu à, ko or un wu ne, ko inu un wu, ko tato un wu, ko yakar, ko ut-kat, rem re, tomso remen Ma-to m-Rerem to Shir, wua kum gon ka rem-se har o-zungu un ka da-o m-moka. Ka o ne tomso o-nip wua kum ut-hur un or un wu ne ne un inu un wu ne ne un yakar ne ut-kat ne. Amba wua kum se mosse o-range ne. Da-o roone ne à, wua kum hoog-o ba m-ta. ³¹ Hun-ne deen ye ro caari-ne à, yea warage rek-ye. Rek-ye komo warag caari-ne.”[‡]

Yeso ja'aste m-rwor unze

mar-mo wu he'e

(Mati 20:17-19; Ruka 18:31-34)

³² Yeso un yan-neke-mo un wu ne ye ro m-ha un bo-o o-Urusharima. Yeso ro o-co, un cow ye ro wu m-dore bi. Ye hyanag hyat-to un neke-mo un wu o-Urusharima. Ye ken ye ne ye roone un jim à, gyer-o reeru ye. Wu dooru koos un ka op un yoor-ye komo. Wu taknu ye m-rure un rii-yo he wu m-kum à. ³³ Wu zeeru hogu no, “A ka m-ha o-Urusharima. Me Wa-wu un net, wu ken net-wu a ya'as me un kom-to un Gwomo-ne ye un kon-se Shir un yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ne. Ye ya'aste me un kom-to un hamat-ne ye rumse ut-gwomo à, yea piishe me ma-to woo m-mar à, ye ho me. ³⁴ Yea nomo me ur-ar, ye copsu me m-ta, ye bu me us-sorog, ye ho me. A nome ho-ut tet, man ine un hoog ne.”

[‡] Bɔr-ɔs ɔp:31 10:31 Hyen komo: Mati 20:16; Ruka 13:30.

*Kon-us yakar Zēbedi**(Mati 20:20-28)*

³⁵ Yakar Zēbedi, Yakubu ne, un Yohana, ye hyoknuru be-ur Yeso. Ye zeeru wu, “Wa-ur-Yoos, te conog o nomu te ur-ho.”

³⁶ Wu zeeru ye, “¿Ya no cone um nomu no?”

³⁷ Ye shasuru, “Te conog, a sagbe wo ut-gwomo, un ho-de un seps-m ru, o dek te, wan-gaan she'et un kom-o ru o ur-re, wan-gaan she'et un kom-o ur-kwanta.”

³⁸ Ka da-de ne, Yeso zeeru ye, “No nap rii-yo no kone á. ¿Noa hoks swo ur-koob bo um he de m-swo?”[§]

³⁹ Ye zeeru yea hoks. Yeso zeeru, “Noa su ur-koob, bo me de m-swo à. A yo'os no bo a he me m-yo'os à. ⁴⁰ Amba she'et-de un re un de ko kwanta un de me wu ro wan-gwomo-to m-'ya á. Shir wu zonge ka be-to, remen ka ye wu daage à.”

⁴¹ Bo ye ka nen op-ye hogute yo Yakubu ne un Yohana kone à, ryaab-us reeru ye. ⁴² Yeso agnuru yan-neke-mo un wu. Wu zeeru ye, “No nak ye a nipse un gwomo-to un to ken dak-to ne à, ye ro un kute un hun-ne ur-beeb. ⁴³ Amba no, a nom kaane un no ne á. Kap wu cone wu nom ut-gos be un no à, se wu waragte ko-guw no.* ⁴⁴ Net-wu cone tomso wu nom ko-Gwomo no à, wua nome ko wu ke net-wu m-guw.† ⁴⁵ Me un zee yo ka remen, me Wà-wu un net, me un haan remen a nomutu me m-guw á. Me un haan um nomute hun-ne m-guw, tomso um ya'as hoog re remen um rurut hun-ne deen.”

*Bartimawus ko-po**(Mati 20:29-34; Ruka 18:35-43)*

§ Bor-us op:38 10:38 Hyen komo: Ruka 12:50. * Bor-us op:43 10:42-43 Hyen komo: Ruka 22:25-26. † Bor-us op:44 10:43-44 Hyen komo: Mati 23:11; Mark 9:35; Ruka 22:26.

⁴⁶ Yeso un yan-neke-mo un wu ne ye cowuru un bo-o o-Jeriko. Ye ro m-ru o-Jeriko un yan-neke-mo un wu ne mosse un moor-to un hun-ne ne. Wu ken ko-po-wu, wa us-kon, a wu m-zee Bartimawus (wa Timawus) wu ro tara n-riib un cow. ⁴⁷ Bo wu hogute Yeso ko-ya-o-Nazaret-wu à, wu taknu 'yons us-cor. Wu zeeru, “Yeso, wa Dawuda, hyan 'won un de, o gu me!”

⁴⁸ Ye ken ye deen ye kangsuru wu, ye zeeru wu, “Res temb!”

Amba wu dooru 'yons us-cor deen. Wu zeeru, “Yeso, wa Dawuda, hyan 'won un de, o gu me!”

⁴⁹ Bo Yeso hoge wu à, wu esuru. Wu zeeru hun-ne, “Agan no wu.”

Ye agnuru ko-po. Ye zeeru wu, “Ho'os hur un du sak. Wu ro wo us-eeg.” ⁵⁰ Bo wu hogute Yeso agbute wu à, wu joruru gund-o un wu, wu inuru kagat, wu nekuru be-ur Yeso.

⁵¹ Yeso zeeru wu, “¿Ya o cone um nomu wo?”

Ka ko-po-wu zeeru, “Wan-yoos un de, um conog o-hyan.”

⁵² Yeso zeeru wu, “Ka o. Ine o neke neke-m ru. Sher-m ru upsutu wo yish ru.” Ba un naas o-da, wu hyanuru cas cas. Wu doruru Yeso un cow. Ye arguru m-neke.

Bor-us op o-gaan

Yan-bo-o o-Urusharima barkute Yeso

(Mati 21:1-11; Ruka 19:28-40; Yoha 12:12-19)

¹ Yeso un yan-neke-mo un wu ne, ye hyoknuru yow yow o-Urusharima ne be-de un Haag-o un 'yo-se o-Zetun. Un co hiin to ken bo-to ut-rek-to ro kane: o-gaan o-Bapaji, o-gaan o-Betanya. Ka da-de ne, Yeso tomuru yan-neke-mo un wu nen yoor. ² Wu zeeru ye, “Wobe no un ka bo-de ro

o-co à, nō tūw be-de un yē. Da-o nō tuwē, nō 'wos wà-yo o-janka yo a cētē m-da á. Yo rō gego. Nō ussundu mē yo, nō hantu mē. ³ Kowa citu nō, '¿Ya notte m-us un ka janka-yo?' Nō zee, 'Gos-wū tē, wū zee wū conog yo. Wūa muuntusse yo m-mōka m-mōka.' ”

⁴ Ka da-de nē, yē arguru m-neke. Bō yē 'wostē yo à, yē ussunuru yo. ⁵ Da-o yē ro yo m-us à, ka hun-nē yē ro kanē gē à, yē cituru, “¿Remen ya nō usstē ka wà-yo o-janka yo?” ⁶ Yan-neke-m Yeso ruru yē bō Yeso zee yē à. Hun-nē zēeru yē, “Tō, aragbu nō.” Yē arguru. ⁷ Yē hanturu Yeso ka janka-yo. Yē ussuru gund-to un yē. Yē neksuru n-ton o-janka. Ka da-de nē, Yeso daarū. ⁸ Hun-nē deen yē neksuru gund-to un yē un cōw. Yē ken yē nē yē kaaru ut-wa n-riib o-cōw. Yē zēeru m-neks un cōw. ⁹ Un yē rō o-co à, un yē rō un jim nē à, kap yē ma'asuru us-guuda zak-o-zak. Yē m-zēē,

“A bomog Shir!”*

“A bum nō ka wū haane un beeb-ur Yawe à.

A bum nō wū!”†

¹⁰ “Shir 'ye o-kwum be-de un haan-mō un gwomo-ut Dawuda tat na.”

“A bum nō Shir n-Ton!”

¹¹ Yeso cōwuru o-Urusharima. Bō wū woonte à, wū cōwuru un Pyo-o Shir o rō un ka bō-o à. Ka da-de nē, wū gutruru kō yo ke rii-yo. Wū hyanuru hō-ur teeste, wū ruuru o-Urusharima, wū nekurū o-Betanya mosse un yan-neke-mō un wū nē op un nen yoor.

* Bōr-ūs op o-gaan:9 11:9 ut-Girik: Hosanna! = Gu na! † Bōr-ūs op o-gaan:9 11:9 Hyen komo: Bōng 118:25-26.

Ma-tò o-rum

(Mati 21:18-19)

¹² Ish gasuru, ye ruuru o-Betanya. Ye ro m-muun o-Urusharima, Yeso hoguru mer. ¹³ Wu gut, wu 'wos rum-yo ka ut-wa ne. Wu hessuru, wu haaru yo m-gwot ko yo makt à. Bò wu woobute be-de un yo à, wu 'wos rii á, se ut-wa remen da-o un mat-de ut-rum o un go nom á. ¹⁴ Yeso zeeru ka rum-yo, “Woa do m-mat ut-rum har hun-ne reet to á.” Yan-neke-mo un wu ye hoguru bo wu zee yo à.

Yeso ruute yan-naas un Pyo-o Shir

(Mati 21:12-17; Ruka 19:45-48; Yoha 2:13-22)

¹⁵ Yeso woonuru o-Urusharima. Wu woon, wu dooru m-cow un Pyo-o Shir. Bò wu tuwte un Pyo-o Shir à, wu 'wossuru ya-ut-baab ye ka un ya-m-o ne. Wu taknu yanse un ye us-sorog us-sorog. Wu wagersuru saw-to ut-sak un yan-shas-o un hwor ne un deeg-to un ya-ut-baab to un tantabara ne. ¹⁶ Hun-ne ye ro m-ma'as m-caatune un Pyo-o Shir us-saw ne à, wu zeeru ye, “No do m-caatune á.” ¹⁷ Ka da-de ne, wu yoosuru hun-ne, wu zeeru ye, “A geneg to ka ma-to be-de un Ma-to Shir. Shir zeeg,
“Hur-o re o warag hur-o us-kon

be-de un baag-o un hun-ne kap ye he me us-kon à.’‡
No muutte o ne hur-o un hyow-ne.”

¹⁸ Gwomo-ne ye un kon-se Shir un yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ne, da-o ye hoge kaane à, ye hooburu o-cow yo ye hette ho un Yeso à. Ye ro hyan un gyer-o un wu, remen hun-ne hyanag ut-hyat un yoos-de un wu.

Yoos-de o-rum

(Mati 21:20-22)

¹⁹ Bò ho-ur hebute à, Yeso ruuru o-Urusharima mosse un yan-neke-mo un wu ne.

‡ Bor-us op o-gaan:17 11:17 Hyen komo: Isha 56:7; Irimi 7:11.

²⁰ Ish gasuru, ye ro m-argune. Ye hyamburu ka rum-yo. Yo hu'uste gaw un geer-se un yo ne. ²¹ Ka da-de ne, Bitrus baksuru bo Yeso zee ka rum-yo à. Wu zeeru Yeso, “Wa-us-Nap, gwot! Ka rum-yo o huu nu à, ai, yo hu'uste gaw, kap us-geer ne.”

²² Yeso shasuru yan-neke-mo un wu, wu zeeru, “Sher no be-de Shir. ²³ Nip-o me no m-rure, net-wu deke Ma-to Shir hur-ur gaan à wua zee ka Haag-o ‘Wuksunde o he'ebe n-me m-sa.’ Noa hyenes ma-to un wu toa bup o-nip to wu zee à. Amba wu shere ur-hur á, yatt-yo he m-nome á. §

²⁴ Remen kaane, me no m-rure, koyan no kone be-de Shir, dek no unze no regusute no goksussute yo. Ka da-de ne, noa hyen a ya'aste no ka rii-yo no kone à. ²⁵ Da-o no ro un kon-se Shir, urege wu ken ro kon wu no m-hyan ryaab-se un wu à, no soksū wu ba'as-to un wu, remen Tato no wu ro n-Ton shir à, wu soksutú no ba'as-ut no.”*†

*Cow-yo Yeso rotte un nom
un ka hyat-to à*

(Mati 21:23-27; Ruka 20:1-8)

²⁷ Ye muunuru o-Urusharima komo, Yeso ma'asuru ut-tuw n-me un Pyo-o Shir. Ye ken ye haanuru be-de un wu. Gwomo-ne ye un kon-se Shir ye ro kon be-de un ye un yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ne un sek-ye ye un Yahuda-ne. ²⁸ Ye cituru wu, ye zeeru, “¿Wan wu ne ya'e wo 'wons-mo wotte un nom un gon ka rem-se?”

²⁹ Yeso waksuru ye, wu zeeru, “Me eb re, yage um m-cit no o-cot. Shas no me. No shesū me, man ruru no wu ya'e me 'wons-mo un nom un ka rem-se à. ³⁰ ¿Wan wu ne ya'e

§ Bor-us op o-gaan:23 11:23 Hyen komo: Mati 17:20; 1Kor 13:2. * Bor-us op o-gaan:25 11:25 Mo ken gen-mo un do ci-o 26Amba, no sokse wu ne ba'as-to un wu á, Tato no wu ro n-Ton shir à wua soksū no ba'as-ut no á. Hyan: Mati 6:15. † Bor-us op o-gaan:25 11:25 Hyen komo: Mati 6:14-15.

Yohana ut-gwomo to un yo'os un hun-ne m-ho: Shir ko hun-ne?"

³¹ Bō ye hogute cot-o un wū à, ma-ut sunuru ye un hi un de un ye. Ye zeeru, "A zee 'Shir, wū un n-Ton shir tomne Yohana,' wua zee na, '¿Ya hante nō dekte ma-ut Yohana á?' ³² ¿Amba a hoks m-zee, 'Hun-ne ye tomne Yohana?' A hoks m-zee kaane á." Ye un hoge un gyer-o un hun-ne, remen ye nepste Yohanawan-Rwor un Ma-to Shir wū.

³³ Remen kaane, ye waksuru Yeso, ye zeeru, "Te nap á."

Yeso ne wū zeeru ye, "To, cin da nō nepte wū tomne Yohana á, mē eb re, man ruru nō wū ya'e mē 'wons-mo un nomte ka rem-se á."

Bor-us op us-voor

Sha-mo ut-ma to un
wa-o-kat un ya-tom-ne

(*Mati* 21:33-46; *Ruka* 20:9-19)

¹ Ka da-de ne, Yeso taknu ye m-yoose un sha-mo ut-
ma. Wū zeeru ye, "Wū ken net-wū go'e kat-o un anab. Wū
rigimsuru o un gagan. Wū hinuru o-kuub remen wū pot
ho-mo un anab. Wū nomuru sak-o m-pipir remen ur-¹er.
Bō wū komse à, wū ya'asuru ya-tom ka kat-o. Ka da-de
ne, wū arguru m-neke o ken dak-o.^{*} ² Da-o anab nense à,
wa-o-kat tomuru ko-guw-wū un wū be-de un ka ya-tom-
ye, wū deknū wū kwukwur-de un wū. ³ Bō ka ko-guw-wū
woone be-de un ya-tom à, ye shipuru wū. Ye bu'uru wū, ye
yanuru wū. Wū arguru m-ji ut-kom m-zar. ⁴ Ka da-de, wa-
o-kat dooru m-tom un wū ken ko-guw-wū un hon. Ka ko-
guw-wū a do m-tom à, ye ceruru wū ur-hi. Ye reesuru wū
ur-koob. ⁵ Wa-o-kat dooru m-tom un wū ken wū. Amba

* Bor-us op us-voor:1 12:1 Hyen komo: Isha 5:1-2.

ka wu a do m-tom à, ye hooru wu. Kaane o, ye nome ye ken ye deen. Ye bu'uru ye ken ye, ye homuru ye ken ye.

⁶ “M-moka ne wa-o-kat taagute wan-tom, se wà un wu un hon-de un wu, wu wu cone à. Wu zeeru un hur-de un wu, ‘Kay, ka ya-tom-ye yea hyen 'e-m wà re.’ Ka da-de ne, wu tomuru wà un wu.

⁷ “Amba ka ya-tom-ye zeeru un hi un de un ye, ‘Wà-wu un wa-o-kat-wu ka. Haan no a ho no wu remen cim-yo un wu waragte yo ma na.’ ⁸ Ye shipu wu. Ye hooru wu. Ye jorburu u-de un wu pesto-de o-gagan.”

⁹ Bo Yeso komte ye m-rure un ka ma-to à, wu cituru ye. Wu zeeru, “To, ¿ya ne wa-o-kat he m-nom? Se wu haante wu ho-m ka ya-tom-ye, wu ya'as ye ken ye ka kat-o.” Yeso dooru ye m-rure ut-ma. Wu zeeru, ¹⁰ “No karantute be-de un Ma-to Shir unze,

“‘Ta'ar-de ya-ut-ma jore à,
a muste de kashi ur-ta'ar de ut-ma.

¹¹ Mo ka senge-mo un Yawe mo.

Be un na ne rii-yo ut-hyat yo.’† ”

¹² Bo Yeso rurute ye kaane à, sek-ye be-de un Yahuda-ne ye napuru unze ye wu tane be-de un ka sha-mo ut-ma to. Remen kaane, ye hoborte o-cow ye shipt wu. Amba bo ye hyente hun-ne ut-moor ne à, gyer-o reeru ye. Ye es wu m-ship á. Ye yaguru wu. Ye arguru arag-mo un ye.

Cot-o un top un tar

(Mati 22:15-22; Ruka 20:20-26)

¹³ Ka da-de ne, ye tomuru wu ye ken hun-ne ye. Ye ro un hoob-o ur-taab remen ye shipt wu, be-de un ma-to un wu. Parisa-ne ro kon un hun-ne ko-Gwomo Here ne. ¹⁴ Bo ye woobute à, ye zeeru wu, “Wa-ur-Yoos, te nepste wo wa-o-nip-wu o ro. Wo un koos un net á. Be un du ne yatt-wu

† Bor-us op us-voor:11 12:10-11 Hyen komo: Bong 118:22-23.

jiishē wū ken á. Wō un yoose un hun-ne cōw-yo Shir o-nip ne.” Bō ye nomtē ut-ma kaane à, ye citurū wū. Ye zeerū, “¿Hond hond o tē top ko-Gwōmo Sisar hwor-ye un tar? ¿Tē top, kō tē top á?”

¹⁵ Yeso ne, bō wū nepte shepe-o un ye à, wū citurū ye. Wū zeerū, “¿Ya un yo ne notte mē m-ceeb? Hantu nō mē hwor‡ um gut.” ¹⁶ Ye hanturū wū hwor. Wū zeerū ye, “¿Hotō-o wan o ne un jin-ur wan ne nō hyane káne?”

Ye waksurū wū. Ye zeerū, “Ai, hotō-o ko-Gwōmo Sisar o. Jin-de un wū de tē hyane káne.”

¹⁷ Bō ye waksutē wū kaane à, Yeso zeerū ye, “Ya'as nō ko-Gwōmo Sisar rii-yo rō yo ma Sisar à. Komo nō ya'as Shir rii-yo rō yo Shir à.” Bō ka hun-ne ye hogutē káne à, ye hyanurū hyat-tō un wū deen.

Ma-tō un inē-mō un margan-ne

(Mati 22:23-33; Ruka 20:27-40)

¹⁸ Ye ken hun-ne ye ro kon tomso. A ye m-zee Saduki-ne. (Ye rō m-zee margan-ne yea inē be-de m-mar á.) Ye haanurū be-ur Yeso. Ye citurū wū. [§] ¹⁹ Ye zeerū wū, “Wa-ur-Yoos o, tē o-cot ne tē cit wō. Mosa genutū tē ka karamsa-o unze sek-wū mere, ba ye un mat un ne'a un wū, depetē heno un wū ge ka ne'a-wū, wū metutē sek-wū yakar.* ²⁰ O ken den-o, a makt yan-campo-ne nen ta'voor. Mat-de co gaaru ne'a. Ye ro woog kum un yakar á, campo marurū. ²¹ Heno un wū sugurū ka ne'a-wū. Tomso ne, ye kum yakar á, ka heno-o doorū m-mar. Wū donde wū à, ká bō-se ne tomso ne, ka heno-o doorū m-mar ba un yakar. ²² Har ka nen ta'voor-ye, kap mō un ye, ye ga'e ka ne'a-wū à, ye merumsurū. Be-de un ye yatt-wū kume yakar á.

‡ Bor-us op us-yoor:15 12:15 ut-Girik: denari. § Bor-us op us-yoor:18

12:18 Hyen komo: Seng 23:8. * Bor-us op us-yoor:19 12:19 Hyen komo: Kara 25:5.

Komo ká ne'a-wu ye ga'e à, wu dooru m-mar. ²³ To, ho-de m-inē mo un margan-ne, be-de un ka nen ta'voor-ye, ¿wan wu ne wan ka ne'a gaan wu remen kap mo un ye, ye geeste wu?"

²⁴ Yeso waksuru ye, wu zeeru, "No nap Ma-to Shir á. No napu ne beeb-de Shir á. ²⁵ Ho-de m-inē mo un margan-ne a un ga ut-ge á. Hun-ne a warag untun yan-tom-ye Shir n-Ton shir. ²⁶ Urege ne noa cit me ma-to un inē-mo un margan-ne, ¿No wet m-karante takurda-o Mosa gene á? Wu ruru na unze wu hogute cor-o Shir n-te yokor-o yaryo. Shir zeege wu, 'Me Shir Ibrahi wu um ro. Komo wu ma Ishaku wu um ro, kap un Yakubu ne.'† ²⁷ Wu ba Shir o un hun-ne margan-ne á, amba Shir o un yan-hoog. No ba'asute deen."

Karamsa-to jiishe m-'wons à

(Mati 22:34-40; Ruka 10:25-28)

²⁸ Wu ken wan-Yoos-de un karamsa-o Mosa wu hyoknuru be-de un ye. Wu hoguru ma-ut sunute Saduki-ne. Bo wu hogute Yeso shaks ye ur-bon ne à, wu cituru Yeso. Wu zeeru, "¿O ke karamsa-o jiishe m-'wons?"

²⁹ Yeso zeeru wu, "Karamsa-o jiishe m-'wons à, o ka: 'Hoge no hun-ne ye un dak-o o-Isra! Yawe Shir na. Gwomo-ut ro kon á, se Yawe un hon-de un Wu. ³⁰ Was Yawe Shir ru. Was un wu ne un hur-ur un du ne kap, un kap o un hoog ru ne, un kap nap-us ru ne, komo un 'wons-m ru ne.'‡ ³¹ Hoge no karamsa-o ayoore-o tomso ne, 'Se no was or no ne m-sok ne bo no wasse hi un no à.'§ Yatt karamsa-to jiishe to ka voor-to m-'wons á."

† Bor-us op us-voor:26 12:26 Hyen komo: Rwuu 3:6. ‡ Bor-us op us-voor:30 12:29-30 Hyen komo: Kara 6:4-5. § Bor-us op us-voor:31 12:31 Hyen komo: Rewi 19:18.

³² Bō ka wan-Yoos-de un karamsa-o Mosa wu, hogute shas-o Yeso à, wu zeeru, “Ka o, Wa-ur-Yoos, o rworog onip. Shir o ro ko-Gwomo na. Gwomo-ut ro kon á, se Shir un hon-de un o.* ³³ Depete net was wu kap un hur-ur gaan, un nap-se un wu ne kap komo un 'wons-mo un wu ne kap, komo wu was un yan-bor-se un wu ne bō wu ro m-was un hi un de un wu à. O aragte kap yar-mo wu ya'ase Shir à un rem-se a tukse ne be-de ur-seke à.”†

³⁴ Yeso napuru ka net-wu shaks wu us-nap ne. Wu zeeru wu, “Kuks wō hiin o tuwut be-de un gwomo-to Shir.” Bō Yeso rurutu wu kaane à, yatt-wu kume jaab-o ut-men wu cit wu yo ken rii-yo á.‡

Wan-Gwu

(Mati 22:41-46; Ruka 20:41-44)

³⁵ Bō Yeso ro ur-yoos un Pyo-o Shir à, wu cituru o-cot, “¿Re o yan-Yoos-de o-karamsa zette unze Kiristi, wà Dawuda wu? ³⁶ Kukt-o Shir rwo'og Dawuda m-zee:

“Yawe zeeg Wan-Koyan re:

“She'et kane so un kom-o un re un de
se um rwo'og yan-yage-ut ru
un kus-o un na-o ru.” §

³⁷ Dawuda un hi un de un wu ak wu, ‘Wan-Koyan,’ urege ka o, ¿Re o Wan-Gwu he m-warag wà Dawuda?”

Hun-ne deen hogute wu zak-o-zak.

Ya-ur-yoos-de o-karamsa

(Mati 23:1-36; Ruka 20:45-47)

³⁸ Bō wu yoose ye à, wu zeeru, “Nom no ja un yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ne, yan-con-to ut-tuw un carri-to

* Bor-us op us-voor:32 12:32 Hyen komo: Kara 4:35. † Bor-us op us-voor:33 12:33 Hyen komo: Hose 6:6. ‡ Bor-us op us-voor:34 12:28-34 Hyen komo: Ruka 10:25-28. § Bor-us op us-voor:36 12:36 Hyen komo: Bong 110:1.

ut-cop ne, un con-to un gas-de m-seeb ne be-de ut-baab.
³⁹ Ye he un kuke-to un yooos un Ma-to Shir, ko o-biki, ye ro
 un ma'as un hoob-o un deeg-to ur-bon remen ye she'ette
 she'et-de m-nu. ⁴⁰ Myet un kaane ye ro un kuus un saw-to
 un gwor-ne. Ye ro m-she'et deen un kon-se Shir remen a
 zeet ye yan-dore un Shir ye hur-ur gaan. Ye, a he ya-ur-
 koob de jiishe à.”

Yar-mo un ko-gwor

(Ruka 21:1-4)

⁴¹ B̄o Yeso she'ete yow yow be-de a un he'edbe m-yar à,
 wu ma'asu m-gwot un hun-ne deen bo ye m-he'edbe un
 hwor à. Ya-o-kwum he'edburu hwor deen. ⁴² Ka da-de,
 wu ken ko-koob-wu ko-gwor haanuru wu he'edburu nera
 ut-yoor.

⁴³ Yeso agnuru yan-neke-mo un wu be-ur gaan. Wu
 zeeru ye, “Me no m-rure o-nip, ka ko-gwor-wu ko-koob
 he'edbutu yo jiishe à n-me un be-de a he'edbe m-yar, arge
 kowan. ⁴⁴ Um zeeg yo kà remen ye ken ye he'edbutu hiin
 be-de un yo ro ye deen à be-de un kwum-o un ye. Amba
 wu, myet un koob-de un wu ne wu he'edbutu myet yo ro
 wu à. Wu ya'aste kap yo wu rotte à.”

B̄or-us op us-tet

A wuks Pyo-o Shir

(Mati 24:1-2; Ruka 21:5-6)

¹ Yeso ro m-rwuun un Pyo-o Shir, be-de un yan-neke-
 mo un wu, wan-gaan cituru wu. Wu zeeru, “Wa-ur-Yoos,
 gwot gon ka ta'ar-to, un ka caari-to ut-ma to ne.”

² Yeso zeeru, “¿No hyanag ka caari-to ut-ma to? Kap ka
 ta'ar-to ro kane à, a wugurse to. Yatt ta'ar-de a he m-yage
 n-ton un or un de á.”

Ur-koob ʉs-cenene ne
(Mati 24:3-14; Ruka 21:7-19)

³ Bɔ jimite à, Yeso ro tara ʉn Haag-ɔ ʉn 'yo-se o-Zetun, ka haag-ɔ rɔ ʉn gwotbe ʉn Pyo-ɔ Shir à. Se ye ken ye be-de ʉn yan-neke-mɔ ʉn wu, (Bitrus wu, Yakubu wu, ʉn Yohana ne, ʉn Andarawus ne), ye cituru wu pakse. ⁴ Ye zeeru, “Te conog o ruru te ʉo ke da-ɔ ne a he m-nom ʉn se ka rem-se? ʉYo ke rii-yo ne he te m-kute da-ɔ ka rem-se he m-kɔr à?”

⁵ Ka da-de ne, Yeso taknu ye m-yoose. Wu zeeru, “Muut nɔ ʉt-hi, taasɔ net ees nɔ á. ⁶ Hun-ne deen yea haan be ʉn nɔ, ye dek jin ʉn de. Kɔ wu ke wu rɔ m-zee wu rɔ Kiristi. Yea ees hun-ne deen. ⁷ Tomso, nɔ hoge a ʉn ma-to ʉr-gun, to ken to yow yow, to ken to ʉr-hyew ne, nɔ jar nɔ hoge o-gyer á. Se ka rem-se takante, amba a ʉn go hyan ta-de ʉn hono o-dak á. ⁸ Ka da-de ne, hun-ne a heete hun-ne ʉr-gun. Gwomo-ʉt a heete ʉt-gwomo ʉr-gun. Dak-o a nukte to ken be-to ʉn hon ʉn hon. Mer a reese hun-ne ʉr-koob. Ka rem-se kap, takan-de ʉn re ʉr-koob de ka, bɔ hoog-mo o-mat rɔ m-takan à har arguru kaane.

⁹ “Remen nɔ yan-neke-m re ye, ‘She'et nɔ zongse!’ Hun-ne a eeg nɔ be-de ʉn yan-piish ʉt-ma. Yea bu nɔ m-dum n-me ʉn kuke-to ʉn yoos ʉn Ma-to Shir. Hun-ne a eeg nɔ be-de ʉn gwamna-ne ʉn gwomo-ne ne. Yea nom yo kà remen nɔ yan-neke-m re ye. Amba kap ʉn kaane ne, noa kum o-cow remen nɔ rurutú ye Ma-to m-Rerem to Shir. ¹⁰ Rii-yo ka rem-se takante, a rure baag-to ʉn hun-ne kap Ma-to m-Rerem to Shir. ¹¹ Da-ɔ a he nɔ m-ship à, a heete nɔ be-de ʉn yan-piish ʉt-ma. Rii-yo nɔ nekute nɔ jar nɔ ryegen ʉn rii-yo nɔ he m-rwor á. Un ka da-ɔ, kap rii-yo Shir ya'e nɔ à, yo nɔ he m-rwor remen nɔ ye rɔ tep

un hi un nō á. Kukt-ō Shir o rō tep be un nō.*

¹² “Un ka da-ō ne, sek-wu wua ya'as heno un wu a hoot wu. O-tato tomso ne oā ya'as wà un o. Yakar yea ine eso ye rur rii-yo tat-ne ye un ye un in-ne ye un ye ne nome à yo un ba ūr-bon har yea ru a ho ye. ¹³ Kō wu ke net-wu wua yage nō remen nō yan-neke-m re ye. Amba kap wu hokse m-gaag un men-to un wu har ta-de un hoog-ō un wu à, wua posse ra-ō Shir.†

A su ūr-koob deen

(Mati 24:15-28; Ruka 21:20-24)

¹⁴ “Wu karunte ka ma-to à, yage wu nep to. ‘Nōa hyen a shereg yo ken rii-yo Shir yage à, be-de udepe a sher yo á.’ Yoa naas Pyo-ō Shir. Nō hun-ne ye rō un dak-ō o-Judiya à, nō hyene ka rii-yo, nō som be-de ut-haag.‡ ¹⁵ Wu rō tara n-ton ūr-doob de o-kuke o un wu à, wu kergene á taase wu cūw n-me o-kuke, remen wu dekenté to ken saw-to to rō n-me á. ¹⁶ Wu rō o-kat à, wu jar wu warag dek ūr-matuku o-hur á.§ ¹⁷ Un ká hō-to, ne'a-ne yan-yakar-ye rō un su ūr-de à, un ya-ut-uub ne yea su ūr-koob. ¹⁸ Nō kon Shir taase ka rem-se woōn nō da-ō o-gos. ¹⁹ Remen gon ka su ūr-koob de, un ká hō-to a jiish cin da-ō Shir nome hono o-dak à. Komo a do de m-nom n-co á har da-ō ba m-ta. ²⁰ Amba Wan-Koyan hak ka hō-to un su ūr-koob to. A ro zeege remen kaane á, yatt net-wu rōa kus á. Remen con-to un ká ye Shir daage à, o rwo'e wu hept ka su ūr-koob o. ²¹ Un ka da-ō, net zee nō, ‘Kiristi, wu ka kane,’ kō wu ken net-wu zee nō, ‘Wu ka reeno,’ nō jar nō dek ma-to un wu á. ²² Yan-rwor un ma-to Shir ye ut-bo yea ine, wu ken a zee,

* Bor-ūs op ūs-tet:11 13:9-11 Hyen komo: Mati 10:17-20; Ruka 12:11-12.

† Bor-ūs op ūs-tet:13 13:13 Hyen komo: Mati 10:22. ‡ Bor-ūs op ūs-tet:14

13:14 Hyen komo: Dane 9:27; 11:31; 12:11. § Bor-ūs op ūs-tet:16 13:15-16 Hyen komo: Ruka 17:31.

‘Me ro Kiristi,’ har yea kute nō caari-to ut-hyat un se ken rem-se us-myt se ne se nō cete m-hyan á. Ye ro m-nom un ka rem-se remen ye eeste ye Shir daage à, o rwo'e ye hokste. ²³ Amba ma'as nō zongse. Um russute nō ma-to un ka rem-se ba se un takan.”

Muun-m Yeso Wan-Gwu

(Mati 24:29-31; Ruka 21:25-28)

²⁴ “Da-o a komse swo ur-koob, un ká ho-to,
“‘ho-ur a nom o-comb.

O-reng komo yoa do nom o-mok á.*

²⁵ Regen a ma'as m-he'emende n-dak.

Bon rem-se Shir hwoone n-kus o Shir à,
se à nuktusse.’†

²⁶ “Ka da-de ne, hun-ne deen yea hyen me Wà-wu un net, me m-neke ne n-me ut-ke'ente ut-gos ne un caari-mo m-cecas ne mo ur-bon.‡ ²⁷ Ka da-de ne, man tomon yan-tom-ye Shir, ye kargunse ka ye wu daage à, ya-ur-horim un ya-ur-horan ne un yan-so-o-baar ne o-ye'er ne, yan ko kene ye Shir daage à, yan-tom-ye Shir a kargunse ye.

Ma-to o-rum

(Mati 24:32-35; Ruka 21:29-33)

²⁸ “M-moka, yoos nō yo ken yo be-de o-rum. Da-o nō hyene jet-se un yo cirig m-tupne, nap nō unze gos-o nomoste yow yow. ²⁹ Remen kaane da-o nō hyene kà rem-se ro m-takan, nō nak o ka unze da-o woosunte yow yow. ³⁰ Nip-o me nō m-rure, kà zaman-yo yoa te á se ka rem-se kap se nomoste. ³¹ Ton-o shir, o-dak ne toa tees, amba ma-ut re toa te á.

* Bor-ús op ús-tet:24 13:24 Hyen komo: Isha 13:10; Jowe 2:10,31; 3:15; Hyan 6:12; Izik 32:7. † Bor-ús op ús-tet:25 13:25 Hyen komo: Isha 34:4; Hyan 6:13; Jowe 2:10; Isha 13:10. ‡ Bor-ús op ús-tet:26 13:26 Hyen komo: Dane 7:13; Hyan 1:7.

She'et zongse
(Mati 24:36-44)

³² “Amba da-o ka rem-se he m-takan à, ká h̄o-de yatt-wu he m-nap á. K̄o yan-tom-ye Shir n-Ton shir, ye nep da-o ka rem-se he m-takan á. K̄o Wà un hi un de un wu, wu nap á. Se o-Tato un wu un hon-de un wu. Wu nape da-o se he m-takan à. § ³³ Cin da n̄o nepte da-o ka rem-se he m-takan á, ma'as n̄o zongse, yish hooge! ³⁴ Sha-mo ut-ma mo ka. Haan-mo un Wà-wu un net, a nom untun wa-o-hur wu ine rur ur-hyew à. Wu wongsuru ya-m-senge, ko wu ke un senge-mo un wu ne. Wu dekurū wu ken wan-gaan wu, wu zeeru wu ere wu o-hur, wu ma'as yish hooge.*

³⁵ “Ma'as n̄o yish hooge remen n̄o nap da-o wa-o-hur he m-jo'on á. ¿K̄o m-rim mo wu he m-jo'on, ko da-o purge, ko kiit ro us-kan, ko n-sot? ³⁶ Taase wu woon n̄o ba o-sakto, n̄o m-rew. ³⁷ Ma-to me n̄o m-rure à, me un rure ko wu ke, wu ma'as zongse.”

B̄or-us op us-nass

Yan-co gamag ur-hi de un yage-ut Yeso
(Mati 26:1-5; Ruka 22:1-2; Yoha 11:45-53)

¹ Kuks h̄o-ut yoor Yahuda-ne nomot biki-to ye ro m-nom à Biki-o m-Pas un Biki-o ut-Burodi to ba m-Yist ne. Gwomo-ne ye un kon-se Shir un yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ne ye hooburu cow-yo un ship un Yeso ur-hyow ba hun-ne ye un nap, ye hoot wu.* ² Amba ye zeeru, “A ship wu h̄o-de o-biki á, taase hun-ne 'yons o-zaaz.”

§ B̄or-us op us-tet:32 13:32 Hyen komo: Ruka 12:36-38. * B̄or-us op us-tet:34 13:34 Hyen komo: Ruka 12:36-38. * B̄or-us op us-nass:1 14:1 Hyen komo: Rwuū 12:1-27.

A duusute Yeso nom-mo m-shi'igin
un bo-o o-Betanya

(Mati 26:6-13; Yoha 12:1-8)

³ Yeso ro bo-o o-Betanya un hur-o Simon ko-cim. Wu ro un re un rii-yo m-re, wu ken ne'a-wu cownuru un ur-batta ne de un now-mo m-shi'igin[†] mo un hwor deen. Wu bu'uguru nu-de un ka tur-de. Wu duusuru Yeso mo ur-hi.[‡]

⁴ Bo wu duusute wu mo à, ye ken ye, ye ro kane à, ye swooru us-ryaab. Ye zeeru or un ye ne, “¿Ya hante atte m-naas m-now kaane? ⁵ Now-mo woose net nom senge-mo ut-ho zungu-us tet [300] wu kumut ka hwor-ye. Depete a beeb mo a yaas koob-ne ka hwor-ye.” Ye kangsuru wu.

⁶ Bo Yeso hogute ma-to un ye à, wu zeeru ye, “Yage no wu. ¿Remen yan o notte wu m-rangse? Wu nomutu me rii-yo ur-bon. ⁷ Ko o ke da-o no mosse un koob-ne ne. Da-o no cone à, ka da-o, no he ye m-'ya m-yar. Amba me, no mosse un me ne ho-ur bi á.[§] ⁸ Wu nomog rii-yo wu hokse m-nom à. Wu duusute wur-o re now-mo m-shi'igin remen zonge-to un duk re. ⁹ Nip-o me no m-rure, kap be-de a he rwor un Ma-to m-Rerem à, hono o-dak kap rii-yo ka ne'a-wu nome à, a ma'as yo m-rwor remen a bakste un wu ne.”

Yahudas ya'aste Yeso

(Mati 26:14-16; Ruka 22:3-6)

¹⁰ Da-o Yeso un yan-neke-mo un wu ne ro m-nom Biki-o m-Pas à, Yahudas Iskariyoti, wan-gaan be-de un ka op un yoor-ye, haaru be-de un Gwomo-ne ye un kon-se Shir remen ye hongsuté bo wu he ye bobse un Yeso à. ¹¹ Bo ye hogute kaane à, ye nomuru o-zak. Ye essuru ut-ma un wu

[†] Bor-us op us-nass:3 14:3 now-mo m-shi'igin ut-Girik: nardi. [‡] Bor-us op us-nass:3 14:3 Hyen komo: Ruka 7:37-38. [§] Bor-us op us-nass:7 14:7 Hyen komo: Kara 15:11.

Markus Bor-us op us-nass:1259 Markus Bor-us op us-nass:21

ne yea ya'as wu hwor. Wu ne wu zeeru hoob-o o-cow wu ya'aste Yeso un kom-to un ye.

*Yeso reeg Biki-o m-Pas un
yan-neke-mo un wu ne*

(Mati 26:17-25; Ruka 22:7-14,21-23; Yoha 13:21-30)

¹² A woon da-o un ho-de ur-takan de Biki-o ut-Burodi to ba m-Yist, ho-de un m-penem un ca remen baks un ho-de ye rwuunte o-Masar à. Yan-neke-mo un wu ye zeeru wu. “¿Ke ne o o cone te he te nomo wo rii-yo m-re yo Biki-o m-Pas?”

¹³ Wu tomuru nen yoor be-de un yan-neke-mo un wu. Wu zeeru ye, “Cow no o-bo. Da-o no cowe, no go'one un wu ken campo-wu ne. Wu ro un tur-de m-ho ne ur-hi. No dore wu. ¹⁴ Hur-o wu cuwe, no cuw no zee wa-o-hur, ‘Wa-ur-yoos-wu zee, “¿ke ne o wu he m-comse ne wu reet Biki-o m-Pas un yan-neke-mo un wu ne?” ’ ¹⁵ Wu kute no caari-o o-kuke o a ma'e n-ton un or un o o-kuke à. O ro zongse us-saw ne n-me. Káane o, no he na m-nome rii-yo o-biki.”

¹⁶ Yan-neke-m Yeso ruuru. Ye cowuru o-bo. Ye 'wossuru bo Yeso ruru ye à. Ye nomuru wu rii-yo m-re yo Biki-o m-Pas káne.

¹⁷ Bo ho-ur hebute à, Yeso wooru mosse un ka op un nen yoor-ye ne. ¹⁸ Ye ro m-re un rii-yo m-re, Yeso zeeru ye, “Nip-o me no m-rure. Wu ken wan-gaan-wu be un no, wua ya'as me un kom-to un yan-yage-ut re, wu te m-re te un wu ne à.”*

¹⁹ Men-ut naasuru ye, ye taknuru us-cot un gaan un gaan. Ko wu ke wu zeeru, “¿Me wu o?”

²⁰ Wu zeeru ye, “Wan-gaan be un no, no nen op un yoor, wu tette m-re kok-ur gaan à. ²¹ Wu dooru ye m-zee, remen

* Bor-us op us-nass:18 14:18 Hyen komo: Bong 41:9.

Markus Wà-wu un net 60 Markus Bor-us op us-nass:28

mē Wà-wu un net, man meres bō a gene be-de un Ma-to Shir à. Amba ka net-wu he mē m-ya'as à, wua su ur-koob, otte a ro makt wu un hono o-dak á, roa jiish wu.”

*Yeso kutute yan-neke-mo un wu
cow-yo un baks un mar-mo un wu
(Mati 26:26-30; Ruka 22:15-20; 1Kor 11:23-25)*

²² Ye ro un re un rii-yo m-re, Yeso dekurū ur-burodi, wu bomuru Shir. Ka da-de ne, wu bosruru, wu wonguru ye. Wu zeeru ye, “Hombe no, wur-o re o.” ²³ Wu deknuru ya o-kok un ho-mo un yakar-ye un 'yo-yo o-anab ne. Bō wu nomte ur-bongon be-de Shir à, wu ya'asuru kap mo un ye. Ye swooru.

²⁴ Wu zeeru, “Hyo-m re mo mo un shoos un swor o-nu o Shir suru no à, mo a he m-dusune remen hun-ne deen à.† ²⁵ Nip-o me no m-rure man do swo un ho-mo o-anab á, se ka ho-de um he m-swo m-pu mo à, be-de un Gwomo-to Shir à.”

²⁶ Bō wu komte ye m-rure kaane à, ye huru Sep-o ur-Bongon de Shir. Ye ruuru, ye haaru un Haag-o un 'yo-se o-Zetun.

*Bitrus a nom she-mo un nap-m Yeso
(Mati 26:31-35; Ruka 22:31-34; Yoha 13:36-38)*

²⁷ Yeso zeeru ye, “Kap-m no noa som me. Me un zee yo ka remen a geneste be-de un Ma-to Shir unze:

“ ‘A ho wa-ur-gut de un ca,
us-rek ca he m-caage.’‡

²⁸ Amba da-o a 'yonsu me un hoog ne, man be no m-wo un dak-o o-Gariri.”§

† Bor-us op us-nass:24 14:24 Hyen komo: Rwuū 24:8; Irmī 31:31-34.

‡ Bor-us op us-nass:27 14:27 Hyen komo: Zeka 13:7. § Bor-us op us-nass:28 14:28 Hyen komo: Mati 28:16.

²⁹ Bitrus zeeru, “Ko ye som wo kap, me kam man som wo á.”

³⁰ Yeso zeeru wu, “Nip-o me wo m-rure, Bitrus, ko un ka tet-mo mo roone à, rii-o keeg-yo o-kiit kenet so-o yoor, woa nom she-mo un nap-us re so o-tet.”

³¹ Bitrus shasuru m-'wons ne. Wu zeeru, “Ko a roa ho me mosse un wo ne, man nom she-mo un nap-m ru á.” Kap mo un ye ka ye zee.

*Yeso konog Shir
un Haag-o un 'yo-se o-Zetun
(Mati 26:36-46; Ruka 22:39-46)*

³² Yeso ne un yan-neke-mo un wu ne, bo ye heete un Haag-o un 'yo-se o-Zetun à, ye woor de ken tuk-de de a m-zee o-Gesemani à. Yeso zeeru ye, “She'et no kàne, um konoste Shir.” ³³ Wu deku Bitrus un Yakubu un Yohana ne, wu taknu swor ur-koob deen. Wu ro us-barag, men-ut naasute wu deen. ³⁴ Wu zeeru ye, “Men-ut naasute me deen. Wo hyene, o zee mett hoog á. Wasu no me kàne, no she'et zongse.”

³⁵ Wu arguru co hiin. Bo wu arge o-co à, wu kwukturu n-dak, wu konuru Shir. Wu zeeru, “¿Ko nomutu wo o dossu me ka swo ur-koob de?” ³⁶ Wu dooru m-zee, “Abba,* Tato re, ko yo ke rii-yo yo ro m-nome be un du. Um conog o dossu me ka swo ur-koob de. Amba yanze barag-us re se o he m-dore á, se barag-us ru.”

³⁷ Bo wu muunte be-de ye ro à, wu 'wossuru ye ro m-rew. Wu zeeru Bitrus, “¿Simon, rew-mo no rotte? Ashi, ¿noa hoks m-she'et zongse ko hiin á? ³⁸ She'et no zongse, yish hooge, no ma'as un kon-se Shir, taase no he'ebe ur-ba'as da-de a megre no. Me un zee yo ka remen kukt-o tunuste o nom rii-yo depe à, amba wur-o rott m-'wons á.”

* Bor-us op us-nass:36 14:36 ut-Arameki: Abba.

³⁹ Ka da-de, Yeso dooru m-warag komo wu yage ye. Wu konuru Shir. Wu dooru m-rwor bo wu ro rworge à. ⁴⁰ Har m-moka komo, wu dooru m-muun. Wu 'wossuru ye ro m-rew. Rew-m bupste ye deen. Bo ye zutute à, ye taaguru ma-to ye he wu m-shas à.

⁴¹ Wu dooru m-warag remen wu konot Shir. Bo wu do m-muun, o atette-o à, wu zeeru, “¿Har m-moka wuwe-de no rotte m-rew ne? Bo'osute kaane, da-o wooste. Gwot me Wa-wu un net, a ya'astu me un kom-to un ya-ut-ba'as.

⁴² Ine no, a kew no wu! Gwot! Ka net-wu ya'asu me à, wu ka yow yow.”

Yahuda-ne shik Yeso

(Mati 26:47-56; Ruka 22:47-53; Yoha 18:3-12)

⁴³ A kane, rii-yo wu bitute nu, Yahudas, wan-gaan be-de un ka op un yoor-ye, wu woosunte un moor-to un hun-ne ne deen. Ye ro ut-magay ne ut-ko ne. Gwomo-ne ye un kon-se Shir, un yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ne, un sek-ye ye un Yahuda-ne, ye tomnu ye.

⁴⁴ Wu he wu m-ya'as à, wu be'este wu gemeste ur-hi un ye ne unze, “Wu un he m-hamat à wu wu ship no wu, no neke un wu ne, no 'er wu ur-bon ne.”

⁴⁵ Bo un woon-m Yahudas wu haaru be-ur Yeso, wu zeeru, “Wa-us-Nap.” Yahudas hamturu wu. ⁴⁶ Ye hwooru ut-kom, ye shipuru wu. ⁴⁷ Se wan-gaan be-de un yan-neke-m Yeso ye wu ro eso kane à, wu muusuru magay-o un wu. Wu ceturu ko-guw-wu un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir. Wu kupsuru wu o-to.

⁴⁸ Yeso zeeru ye, “¿No un rwuun ut-magay ne ut-ko ne, no shipt me untun ko-hyow? ⁴⁹ Ko de ke ho-de me mosse un no ne un Pyo-o Shir, me no m-yoose. No ship me á. Amba se a nomutu me bo a gene be-de un Ma-to Shir à.”†

† Bor-us op us-nass:49 14:49 Hyen komo: Ruka 19:47; 21:37.

⁵⁰ Ka da-de ne, yan-neke-mo un wu kap ye yaguru wu. Ye arguru m-som.

⁵¹ Se wu ken wan-campo wu, wu cop rii á se o-gund un hon-de un o, wu doruru Yeso. Bo wu dorute Yeso à, ye shipuru wu. ⁵² Ye rumsuru gund-o un wu. Wu somuru bo Shir mate wu à.

A heete Yeso be-de un piish ut-ma

(Mati 26:57-68; Ruka 22:54-55,63-71; Yoha 18:13-14,19-24)

⁵³ Ye nekuru un Yeso ne be-de un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir. Kap Gwomo-ne ye un kon-se Shir un sek-ye ye un Yahuda-ne, un yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ne ye morguru be-ur Yeso. ⁵⁴ Bitrus ne wu donduru wu m-pupa ne har un 'woog-o un hur-o ko-Gwomo-wu un kon-se Shir. Wu she'eturu be-de un guw-ne ye un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir. Wu ro un hwo'ot o-ra mosse un ye ne.

⁵⁵ A kane Gwomo-ne ye un kon-se Shir un Morog-de un Sek-ye ne, yan-ya-ut-ma, kap ye hooburu rii-yo a hette m-zee Yeso nomog ur-ba'as à remen ye hoot wu, amba ye kum á. ⁵⁶ Ye ken ye deen ye sakkuru wu ut-ma ut-bo amba ma-to un ye to haan ut-gaan á.

⁵⁷ A kane komo ye ken campo-ne ye inuru eso, ye dooru wu ce'e ut-bo: ⁵⁸ Ye zeeru. “Te hogute wu zeeg wua hees Pyo-o Shir o hun-ne ma'e à, rii-yo ho-ut tet nomot wu me'es o hor-o, yanze ne ma-to un ko-hun á.”[‡] ⁵⁹ Kap un kaane ne, ma-to un ye to haan ut-gaan á.

⁶⁰ Ko-Gwomo-wu un kon-se Shir wu inuru n-tete o un ye. Wu cituru Yeso. Wu zeeru, “¿Wo un to ken ma-to ne to o he m-shas, be-de un ma-to ka hun-ne ye ro m-rwor mosse un wo ne?” ⁶¹ Amba Yeso ro temb o un wu. Wu shas ut-ma á. Ko-Gwomo-wu un kon-se Shir wu dooru wu

[‡] Bor-us op us-nass:58 14:58 Hyen komo: Yoha 2:19.

m-cit komo. Wu zeeru, “Ashi, ɔwo wu, Kiristi, Wà-wu un wa-o-kwum-wu Shir tomnu te?”

⁶² Yeso zeeru, “Me wu.[§] Noa hyen me komo, me Wà-wu un net, me tara un kom-o ur-re o Shir Wa-ur-Beeb.* Noa hyen komo me m-rwuun n-me ut-ke'ente n-Ton shir.”[†]

⁶³ Ko-Gwomo-wu un kon-se Shir swooru us-ryaab deen. Wu yishuru gund-o un wu. Wu zeeru, “ɔTo ke ma-to a cone m-hoge komo? ⁶⁴ No hogute de yo'og-o wu yo'oge Shir à! ɔRe no hyan?”

Ye zeeru, “Wu wooste m-ho!”[‡] ⁶⁵ Ye ken ye taknu wu m-copse m-ta. Ye hokkuru wu yish, ye wosuru wu ur-dembe. Ye zeeru, “Ruru te wu wosu wo m-moka à!” Guw-ne komo ye ma'asuru wu un hwooge ut-raag.

Bitrus nomog she-mo un nap un Yeso

(Mati 26:69-75; Ruka 22:56-62; Yoha 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Ye ka ro un kuke-o a ma'e n-ton un or un o o-kuke à. Ye ro un piishe un Yeso ut-ma. Bitrus ro o-'woog n-dak. Wu ken wan-ne'a-wu ne, ko-guw-wu un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir, ⁶⁷ wu hyanuru Bitrus ro un hwo'ot o-ra. Wan-ne'a gwoturu Bitrus, wan-ne'a zeeru, “Wo mosse un Yeso ne ka wa-o-Nazaret-wu.”

⁶⁸ Amba Bitrus nomuru m-she. Wu zeeru, “Me nap yo wo rwor á.” Wu arguru m-rwuun un 'woog-o un pyo. Keeg-o o-kiit kanuru.

⁶⁹ Ka wan-ne'a-wu komo dooru gwot un Bitrus. Wu taknu rure un ye ro eso eso kane à, “Wu ka, wan-neke-m Yeso wu.” ⁷⁰ Amba Bitrus dooru m-nom m-she komo.

Bo doote hiin à, ye ro kane eso eso à, ye zeeru Bitrus, “Nip-o, wo wan-neke-m Yeso wu remen wa-o-Gariri o ro.”

[§] Bor-us op us-nass:62 14:62 Hyen komo: Rwuu 3:14. * Bor-us op us-nass:62 14:62 Hyen komo: Bong 110:1. [†] Bor-us op us-nass:62 14:62 Hyen komo: Dane 7:13. [‡] Bor-us op us-nass:64 14:64 Hyen komo: Rewi 24:16.

⁷¹ Wu taknu us-tond. Wu zeeru, “Me nap ka net-wu wu notte un ma-to un wu á.”

⁷² Un ra-o wu komte m-rwor à, un gyept-o un yish, keeg-o o-kiit kanuru ayoore-o. Bitrus baksuru ma-to Yeso ruru wu à. Unze “rii-o keeg-o o-kiit kenet so-o yoor, woa nom she-mo un nap-us re so o-tet.” Bo wu bakste ká ma-to à, wu heburu us-'won.

Bor-us op us-taan

A heette Yeso be-ur Biratus

(Mati 27:1-2,11-14; Ruka 23:1-5; Yoha 18:28-38)

¹ Bo ish geste à, Gwomo-ne ye un kon-se Shir, un sek-ye ye un Yahuda-ne, un yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ne, bo un yan-ya-ut-ma, ye gamuru ur-hi, ye nekuru un Yeso ne, ye ya'asuru Biratus wu. Roma-ne sagbute Biratus Ko-Gwamna-wu un ka dak-o.

² Biratus cituru Yeso, “¿Wo wu ro ko-Gwomo-wu un Yahuda-ne?”

Yeso zeeru wu, “Ee, o rworog hond hond.”

³ Gwomo-ne ye un kon-se Shir ye ma'asuru wu un sakke ut-ba'as deen. ⁴ Biratus dooru wu m-cit komo. Wu zeeru, “¿Wott o ken shas-o o he m-shas á? ¿Hoge moor-to ut-ba'as to ye seku wo à?”

⁵ Yeso do m-shas á, har Biratus bopuru o-nu.

Hun-ne zeeg a kem Yeso n-te o-kan

(Mati 27:15-26; Ruka 23:13-25; Yoha 18:39—19:16)

⁶ To, da-de un ka biki-o, Biratus weste m-ho'sunde un wa-ur-ba'as-wu a ka'e à, wan-gaan wu hun-ne kone à. ⁷ Wu ken wu ro kon wu a m-zee Barabas à. Wu ro ke'o à, mosse un ye ken yan-koob-de o-dorotte ye ne à, ye ho'e net be-de m-dum à. ⁸ Hun-ne ut-moor ne hyoknuru, ye taknuru us-kon be-ur Biratus, ye ro m-zee wu nomu ye rii-yo wu wete m-nom à.

⁹ Biratus cituru, “Wata, ¿no un con o um hosu no ko-Gwomo-wu un Yahuda-ne?” ¹⁰ Wu un cit ye kaane remen wu nepste unze shoob-de rwo'e Gwomo-ne ye un kon-se Shir ye ya'aste wu. ¹¹ Amba Gwomo-ne ye un kon-se Shir sho'ogsuru hun-ne ut-moor ne remen Biratus ho'osuntú ye Barabas.

¹² Biratus dooru ye m-zee komo, “¿Ya um he m-nomu ne un ka wu no zee wu ro ko-Gwomo-wu un Yahuda-ne?”

¹³ Ye 'yonsuru us-cor komo, ye zeeru, “Kam wu n-te o-kan.”

¹⁴ Biratus zeeru, “¿Remen yan o ne? ¿Yan rii-yo ne wu nome?”

Ye dooru 'yonsu us-cor, ye zeeru, “Kam wu de n-te o-kan.”

¹⁵ Biratus ne, bo wu cone nome un moor-to un hun-ne bo ye cone à, wu ho'osuru ye Barabas. Wu rwo'uru a bu Yeso us-bukkun. Da-o a komse wu m-dum us-bukkun à, wu ya'asuru karma-ne, ye kemet wu n-te o-kan.

Karma-ne nomote Yeso ur-ar

(Mati 27:27-31; Yoha 19:2-3)

¹⁶ Karma-ne heeturu Yeso un 'woog-o un pyo-o Biratus. Ye morogsuru kap ye kuse un kur-de un ye à. ¹⁷ Ye cupuru wu cop-o un ho-m jaas-mo o ut-gwomo. Ye ceeru o-gond o un yokor, ye cupuru Yeso ur-hi. ¹⁸ Ka da-de ne, ye taknu wu ur-gas de ur-ar. Ye zeeru, “Ko-Gwomo, hoog ru she'et, ko-Gwomo-wu un Yahuda-ne.” ¹⁹ Ye ko'oturu wu ur-hi o-ko o-ko, ye copsuru wu m-ta. Ka da-de, ye kwukturu n-co o un wu unze dorotte-o ka ye wu m-nome. ²⁰ Da-o ye komse wu m-nome ur-ar à, ye possuru wu ka cop-o un ho-m jaas-mo o, ye muuturu wu o ma un wu cop-o, ye ruuturu wu n-do remen ye kemet wu n-te o-kan.

A kamag Yeso n-te o-kan

(Mati 27:32-44; Ruka 23:26-43; Yoha 19:17-27)

²¹ Bō ye ro wū m-ruut à, ye go'onurū un wū ken wū ne. A ro wū m-zēē Simōn wa-o-Kireni, tato Arekanda ne un Rupus. Wū ro m-jo'on so o-kat. Ye gakturū wū, wū dek ka kan-o ye hette kam un Yeso à.* ²² Ye ruuturu Yeso de ken be-de, a de m-zēē o-Gorogota, (wata, be-de un caar-o ur-hi). ²³ Bō ye woote wū kane à, ye tebburu wū m-mōdi mosse us-baat ne se a m-zēē o-mur à. Ka baat-se ro m-haab m-hoog, amba wū swō á ²⁴ Ka da-de ne, ye kamuru wū o-kan. Bō ye kemte wū à, ye wonguru hi un de un ye cōp-to un wū. Ye ro un nōm o-gwambe remen ye hyenet rii-yo kōwan he m-kum à.†

²⁵ Kwom-us jero se n-sot, ye kame wū n-te o-kan. ²⁶ Wū a kame o-kan à, ye ro un gen un ba'as-de un wū a sakuru n-ton un hi-de un wū. Ba'as-ur Yeso de ka, “Ko-Gwomo-wū un Yahuda-ne.” ²⁷ Ye kamuru wū un yan-kwup-de un hun-ne ne nen yoor n-te ut-kan, wan-gaan un kom-o Yeso o ur-re, wan-gaan un kom-o ur-kwanta.‡§ ²⁹ Ya-m-arag un cōw ye zēeru wū m-rure un ma-ut jaas-to. Ye ma'asuru wū m-pakte ur-hi, ye un zēebe, “Huun! Wō wū zēe wōa hees Pyo-o Shir, o warag o do m-ma ho-ut tet à,* ³⁰ kergene o-kan, o gu hi un du!”

³¹ Kaane tomso Gwomo-ne ye un kon-se Shir un yan-Yoos-de un karamsa-o Mosa ne ye ma'asuru wū un nome ur-ar un hi un de un ye. Ye zēeru, “Wū guug ye ken ye, wū hoks gun hi un de un wū á. ³² Urege wū ro Kiristi,

* Bor-us op us-taan:21 15:21 Hyen komo: Roma 16:13. † Bor-us op us-taan:24 15:24 Hyen komo: Bōng 22:18. ‡ Bor-us op us-taan:27 15:27 Mō ken gen-mō un dō ci-o kwōoz un eer 28Bō ye kemte ye kaane à, ye shooste Ma-to Shir to wū rwo'e wū ken wū gen to à, “Ye mossute wū un ya-ut-ba'as ne.” Remen ye muste wū unze wa-ut-ba'as-wū wū ro. Hyen: Ruka 22:37. § Bor-us op us-taan:27 15:27 Hyen komo: Isha 53:12. * Bor-us op us-taan:29 15:29 Hyen komo: Bōng 22:7; 109:25; Mark 14:58; Yoha 2:19.

ko-Gwomo-wu un Isra-ne wu, kergene o-kan m-moka a hyenet a dekt!” Ka ye a kame ne mosse un wu ne à, ye ma'asuru wu ut-reeb.

Mar-m Yeso

(*Mati 27:45-56; Ruka 23:44-49; Yoha 19:28-30*)

³³ Ho-ur ro ur-hi hond hond, comb-o swoonuru hono o-dak kap har kwom-us tet-se m-rim. ³⁴ Kwom-us tettū ne Yeso 'yonsuru us-cor 'wons-m-'wons, wu zeeru un remde un wu, “Eroi, Eroi, ħrama sabaktani?” Unze, “Shir re, Shir re, ħremen yan o ne o jorutu me?”†

³⁵ Ye ken ye ro kane eso eso. Bo ye hogute kan-us Yeso à, ye nap yo wu ro m-zee á, ye zeeru, “Hogu no, wu ro un eeg-us Ereja.”

³⁶ Wan-gaan be-de un ye wu somnuru o-rek, wu shoosuru o-poog un ho-mo o-anab-mo o-zambo. Wu sakuru n-te o-ko, wu tebburu Yeso wu su. Wu zeeru, “Yage a hyenet ko Ereja a haan wu kerguntute wu à.”‡

³⁷ Ka da-de ne, Yeso 'yonsuru us-cor 'wons-m-'wons. Hoog-o un wu arguru m-neke.

³⁸ Bo Yeso merte à, gund-o a sente ish-o un “Be-de un Shir de jiishe ba m-kukop à” un Pyo-o Shir un bo-o o-Urusharima, o yishuru zee-mo n-ton har n-dak. § ³⁹ Wan-co-wu un karma-ne o-zungu wu ro kane eso, wu hyanuru mar-m Yeso. Wu zeeru, “Nip-o, ka net-wu Wa-wu Shir wu.”

⁴⁰ Ye ken ne'a-ne ye ro kon tomso, ye ro m-segbe riio yo nome à. Be-de un ye Meri ro kon wa-o-Magudarin, Sarome wu, Meri inu Yakubu rek-wu un Yosi. ⁴¹ Da-o Yeso ro un dak-o o-Gariri à, Ka ne'a-ne ye, ye ro wu m-dore. Ye

† Bør-us op us-taan:34 15:34 Hyen komo: Bong 22:1. ‡ Bør-us op us-taan:36 15:36 Hyen komo: Bong 69:21. § Bør-us op us-taan:38 15:38 Hyen komo: Rwu 26:31-33.

Markus Bor-us op us-taan:4269 Markus Bor-us op us-cind:3

ro wu m-reegte. Ye ken ne'a-ne ye ro kon tomso ne deen ye shie wu o-Urusharima à.*

A jok u-ur Yeso

(Mati 27:57-61; Ruka 23:50-56; Yoha 19:38-42)

⁴² Kap yo ka yo un kor ho-de ur-Jaw. Ho-de un zonge-to un Ho-de ur-Wuwe de un Yahuda-ne. ⁴³ Yusuhu ko-ya-o-Aramatiya haante ho-de Yeso mare à m-rim. Kashi un net-wu be-de un sek-ye yan-ya-ut-ma. Wu ro ur-'er Shir rwuunte un gwomo-to un wu ne. Yusuhu nomuru jaab-o ut-men, wu cowuru be-ur Biratus. Wu konuru Biratus ya'as wu u-ur Yeso. ⁴⁴ Biratus wu dek unze Yeso mereste á. Wu agnuru wan-co-wu un karma-ne o-zungu, wu cituru wu ko Yeso mereste à. ⁴⁵ Da-o wan-co-wu un karma-ne o-zungu rure Biratus unze Yeso she'esute m-mar ne à, wu ya'asuru Yusuhu ur-u. ⁴⁶ Ka da-de ne, Yusuhu haaru, wu oonuru gund-o pus-o o ur-bon. Wu kergunturu Yeso. Wu hokkuru wu un o. Wu dekuru wu, wu russuru wu un o ken saag-o o a ro hinge n-te o-ta'ar à. Wu yirigturu caari-o o-ta'ar, wu zwopuru ish-o un saag un o. ⁴⁷ Meri wa-o-Magudarin un Meri inu Yosi ye gwotururu be-de Yusuhu russu wu à.

Bor-us op us-cind

Ine-m Yeso be-de un margan-ne

(Mati 28:1-8; Ruka 24:1-12; Yoha 20:1-10)

¹ Bo ho-ur hebute à, Ho-de ur-Wuwe, Meri Magudarin, un Sarome ne, un Meri (inu Yakubu) ne, ye haaru, ye oonuru now-mo m-shi'igin ye duusute u-ur Yeso. ² Ish gasuru n-sot n-sot, ho-de o-Rahadi, ho-ur ro m-dakan ye haanuru un saag. ³ Ye ro m-neke ut-orom ut-orom. Ye

* Bor-us op us-taan:41 15:40-41 Hyen komo: Ruka 8:2-3.

cituru hi un de un ye, “¿Wa he na m-yirikte un ka ta'ar-o un ish-o un saag?”

⁴ Bo ye wootè à, ye gwodburu, ye 'wossuru a yirigsute o-ta'ar. ⁵ Ye cowuru un saag. Bo ye tuwte un saag à, ye 'wossuru ko-beeb tara so un kom-o a re un cop-o o-gund ne o pus-o, o m-seeb. Ye zapuru us-zap.

⁶ Amba wan-tom-wu Shir zeeru ye, “No hoge o-gyer á. No un hoob-o Yeso wa-o-Nazaret-wu a kame o-kan à. Ai, wu ro kon á. Wu inute be-de m-margan ne un hoog ne. Gwot no, be-de ka de a rustu wu à. ⁷ Neke no, no rure yan-neke-mo un wu kap un Bitrus ne. No zee, ‘Yeso a be no m-wo un dak-o o-Gariri. Reeno o no he wu m-hyan bo wu rure no à.’ ”*

⁸ Ka ne'a-ne ye ruuru us-rek us-rek be-de un saag gyer-o-gyer. Ye ma'asuru us-zap. Ye tepse net un cow á.

[To ken takurda-to un n-ga to rott Mark 16:9-20 á.]

Meri hyanag Yeso un hoog ne

(Mati 28:9-10; Yoha 20:11-18)

⁹ Da-o Yeso ine un hoog ne à, ho-de o-Rahadi, un co un co wu rwunturu hi un de un wu be-ur Meri wa-o-Magudarin. Wu wu Yeso ruute ya-ut-kot nen ta'yoor un hi-de un wu. ¹⁰ Ka ne'a-wu haaru be-de un yan-neke-m Yeso. Wu 'wossuru hur-de un ye naasute. Ye ro us-'won. Wu ruru ye rii-yo takne à. ¹¹ Da-o ye hoge Yeso inute un hoog ne à, har Meri hyeneste wu, ye dek ma-to un wu unze wu hyanag wu á.

Yan-neke-m Yeso hyanag

Yeso un hoog ne

(Ruka 24:13-35)

* Bor-us op us-cind:7 16:7 Hyen komo: Mati 26:32; Mark 14:28.

Markus Bor-us op us-cind:12 71 Markus Ma-to m-Rerem

¹² Bo a jimite à, Yeso rwunturu hi un de un wu be-de un yan-neke-mo un wu nen voor da-o ye ro m-ha o-kot à. Amba wu baramsute, sa o zee wu ken net-wu. ¹³ Ye warguru, ye ruru ye kuse be-de un yan-neke-mo un wu à, amba ka ye kuse à ye dek ma-to un ye unze ye hyanag Yeso á.

¹⁴ Da-o hor-o, yan-neke-mo un wu ro un re un rii-yo mre, nen op o-gaan. Yeso rwunturu hi un de un wu be-de un ye. Wu nakuru ye ut-to remen koob-de un sher-mo un ye un cikt-de un ye ne. Ye bop ma-to un ye hyane wu inute un hoog ne á.

*Yeso ya'aste yan-neke-mo
un wu m-senge*

(Mati 28:16-20; Ruka 24:36-49; Yoha 20:19-23; Seng 1:6-8)

¹⁵ Yeso zeeru ye, “Neke no hono o-dak kap, no ko'ot Ma-to m-Rerem to Shir be-de un ko wu ke net-wu.† ¹⁶ Bo un wu shere un ka Ma-to m-Rerem to à, komo a yo'os wu m-ho, Shir a sokse wu ba'as-to un wu. Amba wu shere un ka Ma-to m-Rerem to á a piishe wu ut-ma untun wa-ur-ba'as a 'ye wu ur-koob. ¹⁷ Ka ye shere un Ma-ut re to m-Rerem à, yea nom rem-se ut-hyat. Har un beeb un de, yea ruut ya-ut-kot. Yea teper un rem-to ye yoose á. ¹⁸ Ko ye ship hwo un kom-to un ye, ko ye su pere ba m-nap, yea mer á. Ye seke ya-us-gom kom-to un ye, ka gom-se a te.”

*Shir dek Yeso n-Ton shir
(Ruka 24:50-53; Seng 1:9-11)*

¹⁹ Da-o Yeso Wan-Koyan na komse rure un yan-neke-mo un wu ka ma-to à, Shir dekuru wu n-Ton shir. Wu she'eturu un kom-o a re-o Shir.‡ ²⁰ Ye ne yan-neke-mo un wu, ye ruuru ko kene ye ro m-ko'ot un Ma-to m-Rerem

† Bor-us op us-cind:15 16:15 Hyen komo: Seng 1:8. ‡ Bor-us op us-cind:19 16:19 Hyen komo: Seng 1:9-11.

Markus Ma-tò m-Rerem 72 Markus Ma-tò m-Rerem

tò Shir. Yeso Wan-Koyan na wu ro ye m-gu. Wu ro m-do'e
un ma-tò un ye m-'wons ut-hyat ne tò ye ro m-nom à.

ut-Hun New Testament

Hun-Saare: ut-Hun New Testament New Testament

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hun-Saare

Contributor: WBT Central Zone

© 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc. in cooperation with the Ut-Hun Bible Translation Project All rights reserved. The New Testament in ut-Hun (Eastern Dukawa)

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 30 Nov 2021

4b40cd80-7cb8-5d3d-8563-557f030f99d7